

XVIII
2413

CV/1244

41 37
45 38
46 42
54 43
46
51
52

SYSTEMA
SACRUM
CHRONICO-HISTORICUM
ET EXPOSITIVUM

AB ORBE CONDITO USQUE AD MUNDI NOVISSIMA,

QUOD

IN PETITIONE PRÆPOSITURÆ

SACRÆ SCRIPTURÆ,

DISPUTATIONI PROPONIT

VINCENTIUS COSTEY,

Philosophiæ Magister : ejusdem Cathedræ bis Candi-
datus : Sacræ Theologiæ Doctor : semel Metaphysicæ
Cathedræ : atque Præpositurarum Sacræ Scripturæ
& Theologiæ Scholasticæ ter etiam
Candidatus.

IN AULA COMITIALI VALENTINÆ CURIÆ,
Die xxii. mensis Julii Anni cIo.Io.cc.xxxiii.

VALENTIÆ EDETANORUM:

Apud Josephum Dolz, Typographum, in Coriariorum vico.

SYSTEMA
SACRUM
CHRONICO-HISTORICUM
ET EXPOSITIVUM

AB ORBE CONDITO USQUE AD NUNDI PRAESENTIA

QUOD

IN PETITIONE PROPOSITAE

SACRAE SCRIPTURAE

DISCUTATIONE PROPOSITA

VINCENTIUS COSTER

Philosophiae Magister : et alibi Cathedrae
datus : Sacrae Theologiae Doctor : Iurisperitus
Cathedrae : et alibi Theologiae Sacrae
& Theologiae Scholasticae et alibi
Candidatus.

In Aula Comitatus Valentini Curiae

Die xlii. mensis Julii Anno dñi. m. cc. xxxii.

1732

VALENTINAE RECTORUM

Apud Joannem Dols, Typographum, in Comitatu Valentino.

PERILLUSTRI VALENTINÆ URBIS SENATUI:

D. FRANCISCO SALVATORI DE PINEDA,
*Hispaniarum Regi à Supremis Aerarii Consiliis, Valen-
tinæ Urbis Prætori, & à Rationibus, & apud Valentinos, ac
Murcianos Quæstori primario: D. Hieronymo Frigola &
Brisuela, Equiti Montefiano: D. Josepho de Ribera Bor-
gia & Lansòl: D. Philippo Lino de Castelvî Juan Ximenez
de Urrea, Comiti in Carlet, & Benimodo, Baroni in
Tous, & Terrabona, & Domino in Mafalet, & Pintar-
rafes: D. Francisco Antonio de Soto Portillo & Guzman,
Equiti Jacobæo, Marchioni in Torre Soto: D. Petro Gon-
zalo Pellicer, Equiti Jacobæo: D. Michaeli Ferragut & San-
guino, Baroni in Chova, & Bellòt, in Supremo Publici stà-
tus Senatu à Consiliis: D. Josepho Esplugues Palavicino,
Equiti Montefiano, Baroni in Frignestrani, Domino in Op-
pido-Longo, & Mabuella, in Sancto Officio Valentina In-*

quisitionis à Secretis : D. Francisco Josepho Minuarte, Alfonso, Escolano, Alrèus, & Aguilar, Generali Procuratori: D. Sebastiano Xulbe : D. Joanni Baptistæ Bordes : D. Emmanueli Royo de Redò, Primipilo Legionis Castellæ, omnium Hispanarum primariæ, Calatravensi Equiti, & The-sauri Commendatori : D. Antonio Paschasio Danvila : D. Joanni Chrysoftomo Granell, Regii Fisci Advvocato: D. Jo-sepho Ramon: D. Michaeli Sefsè:

Solertissimis Valentinae Urbis Reëtoribus:

D. Joanni Baptistæ Borrull: D. Salvatori Martino Lop: D. Vincentio Antonio Sancho, Equiti Montesiano, f. U. DD. & CC. Integerrimisque Advocatis: D. Vincentio Thomæ Tinagero, Civitatis, & Academiae Valentinae à Secretis:

ACADEMIÆ, ET PRÆPOSITURARUM PATRONIS:

VINCENTIUS COSTEY Perpetuam Felicitatem.

MEam de Veteri Testamento Chronologiam editurus, quam ter ad Vos affero, CLARISSIMI SENATORES, non tantum id studui, ut eam auctiorem, accuratiorem, ac emendatiorem darem; sed & Novi Testamenti Chronologiam unà cum Hebræorum Calendario superadderem. Tum quod utilius, jucundius, & è potiore Christiani Theologi operâ Novi sit Testamenti studium: tum etiam quod à Viris gravissimis audiam, mihi-que sit persuasum, hujus Præposituræ vacantis potissimum esse officium Testamenti hujus interpretationem. In utriusque autem Chronologia non pauca defendo Problemata, quæ literulâ, ut vocant, Italicâ seu cursivâ describuntur. Verum hæc omnia ita sunt à me constituta, ut Angelici mei Doctoris D. Thomæ Aquinatis menti usquequaque respondeant. Cujus Doctrinam non in Scholastica modò Theologia, sed & in Scripturis exponendis in oculis fero. Viro enim Thomistæ, qui in gravissima Magistri verba juravit, religioni esse debet, ne latum quidem unguem ab ejus sententiis ubique discedere. Excipite igitur, RECTISSIMI SENATORES, meum hoc Systema, quod Vobis in vestri nominis observantiam, meique officii satisfactionem, inscribo. Quod etsi è primis meis studiis fructum esse sentiam, si Vobis tamen probari intellexero, ac vestris tandem me dignum suffragiis reddiderit, magno me vestro beneficio affectum putabo, ac meritissima denuo lege constringar, non solum ut studia mea juvenilia, sed ea etiam, quæ maturioris sunt ætatis, amplitudini, & beneficentiæ vestræ offeram, dedicem, sacrem. Valet felices.

SA-

SACRA MUNDI CHRONOLOGIA.

PRIMA MUNDI ÆTAS,
*Ab Orbe condito usque ad Di-
ludium.*

¶ *Literulâ, ut dicunt, Italâ Problema notatur.
Scilicet ut capias, quæ lubet, inde thesim.*

A.O.C.
Dies.

I.

MUNDUS, Divinæ opus
Sapientiæ, sex dierum na-
turalium spatio perficitur.
Etenim Deus initio tempo-
ris, (a) primo scilicet mun-
di, *verisque* die, omnes cœlestes orbes
ex nihilo produxit, atque elementa om-
nia creavit. Tunc Cœlum Empyreum,
immobile hæsit, hærebit æternum gra-
tissimo tamen Angelis perfusum lumi-
ne. Reliqua autem corpora nigris ob-
ducebantur tenebris. (b) Terra erat in-
culta, aquarum mole, quas Spiritus
Sanctus fovebat, circumfusa. Sexto de-
nique sibi succedentium horarum labente
curriculo, illico evanuit deformis ille
mundi vultus: Sole namque coruscante (c)

a Gen. I.
v. 1.

b Ibid.
v. 2.

c Ibid.
v. 3.

A pul-

	pulchra resplenduit cœlorum facies.	A.O.C.
d <i>Ibid.</i> v.7.	Firmamenti nomine , secundo die facti , (<i>d</i>) aër intelligitur , cui nova accessit virtus , novaque crassitudo , ut extentas nubes ab aquis fluidis dividat , illasque sustentet , gignat.	2.
e <i>Ibid.</i> v.9.	Die tertio excavatâ terrâ , in locum unum , quod mare dicitur , confluant (<i>e</i>) aquæ ; illaque celsiores exsurgunt. Divino autem imperio siccat humus , quæ protinus in omnes & solas herbarum , plantarumque species naturales (<i>f</i>) erupit , quarum aliæ aut variorum colorum flore pubescebant , aut fructus ferebant maturos. Quo tempore , illius viscera mineralium , ac metallorum thesauris fuerunt repleta.	3.
f <i>Ibid.</i> v.11.	Hoc eodem die constituit Deus hortum amœnum. Hic est Paradisus , qui orientali (<i>g</i>) plagæ adjacet , atque nunc pristina illa amœnitate virescit. Inter tot arbores , quibus confitus est Paradisus , alia vitæ , alia scientiæ boni , & mali (<i>b</i>) nomen habet : illi ea inerat vis , ut hominum vitam diutissimè conservaret ; huic verò ab experimento , id nominis fuit inditum. Magno præterea fluvio irrigatur ; (<i>i</i>) cujus aquæ foras erumpentes in quatuor flumina deducuntur , Gangem , Tigrim , Euphratem , Nilum.	
g <i>Gen.</i> 2. v.8.	Jam antè produxerat Deus duo illa clarissima lumina , Solem & Lunam : verùm die quarto Sol in principio A-	
h <i>Ibid.</i> v.9.	rietis , & Luna in plenilunio (<i>l</i>) unâ	4.
i <i>Ibid.</i> v.10.		
l <i>Gen.</i> 1. v.16.		

cum

A.O.C.

cum reliquis sideribus moveri cœperunt ab Intelligentiis Cœlorum motricibus, specialibus motibus, ex quibus novæ consurgunt oppositiones, & aspectus.

5.

Pisces, & aves produxit Deus die quinto; illos ex aqua velut ex materia; has verò ex aëre vaporibus concreto; (m) sed utrosque in statu perfecto.

m *Ibid.*

6.

Die tandem sexto producit Deus animalia terrestria, (n) ex perfectis produxit omnia; monstra tamen produxit nulla, sicut nec illa, quæ ex putri materia gignuntur.

v. 20.

n *Ibid.*

v. 26.

His omnibus productis, quodam quasi consilio primum hominum, cui Adamo nomen, eodem sexto die extra Paradisum formavit, illius corpus (o) ex luto effingens, animam ex nihilo: quem cum Deus in Paradisum transtulisset, ex ipsius costa (p) feminam educens, hanc ipsi Adamo dedit sociam.

o *Gen. 2.*

v. 7.

p *Ibid.*

v. 22.

Verùm Adamus, ejusque Uxor Eva, ne integro quidem die Paradisum habitaverunt. Etenim Eva, ut est conventa à Dæmone (q) in verum serpentem sese insinuante, nec admiratione, nec horrore defixa, blando illius sermone devincitur: fructus enim pulchritudine allecta, æstuque superbiæ abrepta, infelix tentationi succumbit. Fructum igitur arboris scientiæ boni & mali, ipsi & Adamo sub pœna capitis vetitum, (r) comedit. Hunc patriter fructum (s) ab Eva datū comedit Adamus. Illico virgines ambo è Paradiso (t) amandantur.

q *Gen. 3.*

à v. 1.

r *Gen. 2.*

v. 17.

s *Gen. 3.*

v. 6.

t. *Ibid.*

v. 23.

u <i>Cap.</i>	Primo mundi anno labente, Ada-	A. O. C.
4. v. 1.	mo nascitur Cainus (u) primogenitus:	Anni.
x <i>Ibid.</i>	anno verò sequenti (x) Abelus. Hic	1.
v. 2.	autem, sicut & ille sororem suam ge-	2.
y <i>Ibid.</i>	mellam duxit uxorem, pluresque susce-	
v. 3.	pit filios. Abel & Patris exemplo, &	
z <i>Ibid.</i>	lumine naturali edoctus, gregis primi-	
4. & 5.	tiis Deo litabat; Cainus autem terræ	
	fructibus, (y) sed non primis, neque	
	optimis: qua de causa immisso cœlitus	
	igne significavit (z) Deus, non Caini,	
a <i>Ibid.</i>	sed Abeli sacrificium sibi gratum esse.	
v. 8.	Quo viso, irâ percitus Cainus, pium	129.
b <i>Ibid.</i>	Abelum fratrem suum, 128. annum	
v. 15.	agentem rure peremit, (a) sed non	
c <i>Ibid.</i>	impunè: vagus enim errabat, corpore	
v. 23.	tremens (b) & consternatus vultu. La-	
d <i>Ibid.</i>	mechus, duorum (c) homicida, non in-	
v. 25.	terfecit Cainum.	
e <i>Gen.</i>	Anno mundi 130. Adamus genuit	130.
v. 6.	(d) Sethum: hujus autem anno 105.	235.
f <i>Ibid.</i>	natus fuit Enos, (e) qui annum agens	
v. 9.	90. filium suscipit (f) Cainanum. Haud	325.
g <i>Ibid.</i>	natus erat Cainanus præter 70. annos,	395.
v. 12.	& ipsi fuit filius (g) Malaleel, à quo,	
h <i>Ibid.</i>	anno ætatis suæ 65. fuit genitus (h)	460.
v. 15.	Jaredus. Exacto Jaredi anno 162. Eno-	622.
i <i>Ibid.</i>	chus in lucem (i) editur. Hic verus	
v. 18.	fuit (l) Dei Propheta, à quo multi	
l <i>Juda</i>	Scripturæ Sacræ sumpsere principium:	
v. 14.	in quam opinionem ipse consentio. Nunc	
m <i>Eccli.</i>	autem vitam in proprio corpore degit,	
44. v. 16	Paradisi (m) accola. Absoluto Enochi	
n <i>Gen.</i>	anno 65. vitam exorsus fuit ejus filius	687.
v. 21.	(n) Mathusala. Lamechus autem, non	

ille

400.C.	ille polygamus Cainita, sed Mathusalæ	o <i>Ibid.</i>
874.	filius, Patris anno 187. natus (a) fuit.	v. 25.
930.	Adamus anno ipsius 930. (p) è vivis	p <i>Ibid.</i>
	excessit, peractâ salutarî (q) pœnitentiâ.	v. 5.
1056.	Lamecho annum 182. agenti, bona nasci-	q <i>Sap.</i>
	tur proles, (r) sanctissimus Noachus.	10. v. 1.
	His temporibus veri, & staturâ &	2.
	corporis proceritate gigantes (s) editi	r <i>Gen.</i> 5.
	esse dicuntur. Sed postquam Sethitæ (hi	v. 28.
	sunt Filii Dei) Cainitarum feminarum	s <i>Gen.</i> 6.
	formâ capti, cum istis inierunt connu-	v. 4.
	bia, pessima gigantum soboles adaucta	
	fuit. (t)	t <i>Ibid.</i>
1556.	Noe 500. anno expleto, Semum	u <i>Gen.</i> 5
	generat (u) natu maximum, (antea	v. ult.
	enim alios genuerat) deinde Chamum	
	minimum, & Japhethum inter illos me-	
	dium. Quo anno Noachus à Deo ad-	
	monitus (x) arcæ fabricandæ operam	x <i>Gen.</i> 6.
	dedit. Integrum ferme sæculum duravit	v. 14.
	ejus molitio. Erat autem arca (y) 300.	y <i>Ibid.</i>
	cubitis usualibus longa; alta 30. lata	v. 15.
	verò 50.	
	Jussus est autem Noe inferre in arcam	
	septem ex unaquaque specie animalium	
	mundorum, (z) & duo ex singulis im-	z <i>Gen.</i> 7.
	mundorum speciebus; quo præstito ipse	v. 2.
	cum uxore, & tribus filiis, & totidem	
	eorum uxoribus (a) arcam conscendit,	a <i>Ibid.</i>
1656.	anno ipsius 600. incompleto.	v. 7.
	Quadraginta dierum (b) spatîo, à	b <i>Ibid.</i>
	17. mensis secundi excurrentis anni	v. 12.
	mundi, aër in imbres solvitur, ac un-	
	dique largè erumpunt maris & fluvio-	
	rum aquæ: adeo ut montes nubibus cel-	

c *Ibid.*
v. 19.

d 1. *Pet.*

3. v. 19.

e 20.

e *Gen.* 7.

v. 24.

f *Gen.* 8.

v. 4.

g *Ibid.*

v. 18.

h *Ibid.*

v. 20.

fiores, aquarum moles supergressa sit (c) 15. cubitis. Hac de causa omnia animantia, demptis his, quæ arcæ beneficio non indigebant, ut viverent, diluvio submersa periere. Nullus tamen dubito, quin plures hominum pœnitentiæ tabulam arripientes ad optatum vitæ & salutis portum appullerint, non corporis, sed (d) mentis.

Aquæ verò à 40. die pluvix (e) usque ad diem 18. mensis septimi, idest centum & decem dierum spatio, peræque altæ subsistunt; quas arca supernatat nec velis, remisve acta, nec clavi flexu, sed divino regimine directæ: decrefcentibus postea aquis, montibus (f) Armeniæ impacta hæret die 27. ejusdem mensis. Noachus igitur, siccata humo, anno ipsius 601. excurrente, die 27. mensis secundi labentis anni mundi, egreditur (g) ab arcâ.

Hinc ab rerum exordio, usque ad diluvium exactum, fluxerunt 1656. anni.

SECUNDA MUNDI ÆTAS,

A Diluvio exacto ad nativitatem Abrahæ.

NOachus simul ac ex arca prodiit, ut accepta beneficia Deo referret, *primum omnium* altare construxit (h) ex terra & lapidibus impolitis compactum; super quod

A.O.C.

Deo

A.O.C.	Deo litatum est. Hic carniū esum (i)	i Gen. 9.
17181	Noemo permissum lego, <i>nulli antea prohibi-</i>	v. 3.
17481	<i>bitum</i> : non tamen diffiteor piam Se-	
17581	thi sobolem solis frugibus victitasse,	
18091	dum perdita Caini progenies carnes	
	eruētabat. Novum initur fœdus Deum	l Ibid.
	inter, & hominem (l) de diluvio am-	v. 13.
	plius non futuro, Iride jam aliās sēpif-	
	simē apparente, veluti signo (ut aiunt)	
	ad placitum, confirmatum.	
18100	Noacho non jam filios gignere, sed	m Ibid.
	inter alia agros excolere (m) cura fuit.	v. 20.
	Nudatum Patrem (vino enim sine cri-	n Ibid.
	mine largiūs epoto confopitus jacebat)	v. 22.
	unus vidit, (n) & derisit Chamus. Sed	o Ibid.
	postea rei gestæ certior factus Noe, mala	v. 25.
	imprecatur (o) Chanaano filio Chami.	p Gen.
1658.	Sem centenarius, excurrente secun-	11. v.
1693.	do post diluvium anno (p) genuit Ar-	10.
1723.	phaxadum: huic annum 35. agenti (q)	q Luc. 3.
	<i>nascitur</i> Cainanus, qui annos natus 30.	v. 36.
1753.	suscepit Sale filium. Ex Sale, absoluto	r Gen.
	30. vitæ anno, fuit procreatus (r) Heber.	11. v.
	<i>Hic nomen dedit Hebræorum populo &</i>	14.
	<i>linguæ mundo coœvæ.</i>	s Ibid.
1787.	Heber autem expleto ætatis suæ anno	v. 16.
	34. vaticinio quodam, filio suo Pha-	
	leg (s) nomen imposuit; eo quod <i>in</i>	
	<i>hujus anno nonagesimo secundo</i> , terræ lin-	
	guarumque divisio facta sit. Tempore	
	namque Phalegii superbum opus mo-	
	liebantur homines, turrim scilicet al-	
	tissimam, civitatemque. Sed linguis	
	divisi <i>septuaginta duabus</i> , dispersi fue-	t Ibid. a
	runt per varias orbis plagas. (t)	v. 3.

Anno

u	<i>Ibid.</i>	Anno 30. Phalegii, ortus (u) fuit	A.O.C.
v.	18.	Reu : hic verò post annos duos supra	1817.
x	<i>Ibid.</i>	triginta (x) genuit Sarugum. Nachor	1849.
v.	20.	Sarugi filius, anno Patris sui 30. (y)	1879.
y	<i>Ibid.</i>	in lucem editur. Nachori autem, exacto	
v.	22.	anno nono supra vicesimum, (z) nasci-	1908.
z	<i>Ibid.</i>	tur Thare, qui aliquando idôla (a) co-	
v.	24.	luit ; <i>nunquam tamen ejus filius Abra-</i>	
a	<i>Jos.</i>	<i>bamus, qui post Aranum, & Nacho-</i>	
24.	v.2.	<i>rem natus fuit (b) anno Patris sui tri-</i>	
b	<i>Gen.</i>	<i>cesimo supra centesimum.</i>	2038.
11.	v.	Igitur à diluvio usque ad nativita-	
27.		tem Abrahæ elapsi sunt <i>trecenti octogin-</i>	
		<i>ta duo anni.</i>	

TERTIA MUNDI ÆTAS,

Anativitate Abrahæ ad exitum Is- *raelitarum de Ægypto.*

		S Ara, alio nomine Jescba, decen-	2048.
		nio post Abrahamum nascitur, ac	
		tandem <i>Patruo suo</i> nupsit Abraha-	
c	<i>Gen.</i>	mo, qui jussu Dei, patrios lares re-	
15.	v.7.	linquit, ac Ure Chaldæorum (c) ip-	
d	<i>Gen.</i>	sus patriâ, Haranem (d) se confert,	
11.	v.	in vivis agente ipsius Patre Thare. In-	
31.		de, à Deo admonitus, (e) <i>Patre vi-</i>	
e	<i>Gen.</i>	<i>ta functo</i> , in Chanaanitidem profi-	2113.
12.	v.4.	ciscitur, annum agens 75. Abraham fa-	
f	<i>Ibid.</i>	mè pressus descendit in Ægyptum, co-	
v.	13.	mite Sara, cui licitè suavit, ut sese il-	
		lius sororem (f) diceret. Pharao statim	
		ut illius pulchritudinis conscius fuit,	

eam

A.O.C.

eam ad se duci jubet, atque Abrahamo optimè consuli. Sed cum acerbissimos corpore & animo perferret cruciatus, Saram Abrahamo (g) reddidit intactam. Tribus fere mensibus confedit Abraham apud Ægyptios.

g Ibid.
v. 19.

Verus Sacerdos, & Rex Salem, cui postea Jerusalem nomen fuit, erat Melchisedech, (h) alius à Semo.

h Gen.

2124.

Abrahamo, exacto anno ætatis 86. ex Agare ancilla Saræ, nascitur (i) Ismael. Soli mares, Abrahæ filii, circumcisionis lege ipsi à Deo * lata tenebantur. Quæ ante octavum diem à nativitate pueri peragi non poterat. Capitis autem poenâ plectebatur Hebræus ille, qui circumcidi nolet. Abrahamus verbis illis: Putasne centenario nascetur filius? &c. (l) dubius non hæsit, neque incredulus, sed promissionis intelligentiam sciscitabatur.

14. v.
18.

i Gen.

16. v.

16.

* Gen.

17. à v.

10. ad

14.

l Gen.

17. v.

17.

Ut effrænes, & irruentes Sodomitas cohiberet Lot, filias suas, ut eis abuterentur, (m) offerens Sodomitis, nullum crimen admittit, ratus id eos minimè facturos. Illi autem statim poenas dederunt: primum enim lumine orbati, ostium domus Lot (n) non vident: deinde quatuor eorum civitates, Sodoma, Gomorrha, Adama, & Seboim sulphureis flammis ardentes (o) consumptæ sunt. Sola Segor precibus Loti (p) servatur incolumis: quò Lotus cum filiabus & uxore (quæ è muris Sodomæ gressum promovens, dum

m Gen.

19. v. 8.

n Ibid.

v. 11.

o Deut.

29. v. 23

p Gen.

19. v. 21

B

ore

q <i>Ibid.</i> v. 26.	ore post tergum verso respectat funera illius, vertitur (q) in statuam falis, <i>levis culpæ</i> pœnam luens) confugiebat.	A.O.C.
r <i>Ibid.</i> v. 30.	Segore cum filiabus egressus (r) montem concessit: ubi incautus vinum liberalius ebibens, leviter peccat, minimè tamen, dum pessimo, atque incestuoso filiarum concubitu polluitur ebrius. (s)	
s <i>Ibid.</i> à v. 33.	Abrahamo centenario (t) nascitur	2138.
t <i>Gen.</i> 21. v. 5.	Isaacus. Cum Ismael aut insidias paraverit Isaaco annum 5. vel 6. agenti, aut nocere voluerit, paterna domo cum Agar matre sua pellitur, <i>acceptis solo pane & aqua</i> (u) in viaticum. Isaacus	
u <i>Ibid.</i> v. 14.	<i>triginta tres</i> annos natus, inscia Matre, montem Moria conscendit, Divino imperio (x) à Patre immolandus. <i>Quarto post anno</i> , Sara vitâ (y)	2171.
x <i>Gen.</i> 22. à v. 2	excessit: cuius corpus ut sepeliret Abrahamus agrum emit (z) ab Ephrone filio Seor.	2175.
y <i>Gen.</i> 23. v. 1.		
z <i>Ibid.</i> à v. 8.	Cetura, & Agar, duæ fuerunt Abrahamæ uxores. (a)	
a <i>Gen.</i> 25 v. 1.	Isaacus sexagenarius duos ex Rebecca suscipit filios, (b) Esavum, &	2198.
b <i>Ibid.</i> v. 26.	Jacobum. Ille Jacobo fratri, primogenituræ jura vendens, grave crimen admittit, non autem simoniæ. Jacobus, bono matris consilio, dicens Patri suo: Ego sum primogenitus tuus	
c <i>Gen.</i> 27. v. 19	Esau: (c) non mentitur. Nec ipsum, alicujus culpæ reum teneo, cum Liam	
d <i>Gen.</i> 29. v. 24	pessimo Labani consilio instructam (d) cognovit. Sensibilis fuit luctatio Ja-	

- A.O.C. cobi (e) cum Angelo bono. eGen. 32
 Simeon , & Levi , Dinæ fratres, v. 24.
 hujus stupro comperto , atque incon-
 sulto Patre inhumanè irruunt in Sichi-
 mitas , ac malo dolo interficiunt. (f) f Gen.
 Josephus , Jacobi filius , non sine 34.v. 25
 laude , turpissimum (g) fratrum crimen g Gen.
 ad Patrem detulit , quem fratres sui, 37.v. 2.
 2306. annum 17. ineuntem Ismaelitis (h) ven- h Ibid.
 didere , Isaaco illius avo superstite. De- v. 28.
 2316. cem annorum spatio degit Josephus in
 Ægypto apud Putipharem , militiæ Prin-
 cipem , & officio (i) Eunuchum , non i Ibid. v.
 verò Patrem Assenethæ uxoris Josephi. 36.
 Sed cum Putipharis uxor eum falso sce-
 lere infamarit , in vincula conjicitur,
 (l) ac libens pro castitate , tribus an-
 nis subit hoc carceris martyrium. Qui-
 bus exactis , Josephus Pharaoni fisti-
 tur (m) explicaturus somnia , annos
 2319. natus 30. lGen. 39
 v. 20.
 Tempore venditionis Josephi , Ju-
 das captus amore mulieris Chananæ ,
 ei matrimonio jungitur , (n) quæ illi n Gen.
 peperit Herum , Onam , & Selam. Tha- 38. à v.
 mar primùm Hero , quo vitâ functo 2. ad 10.
 secundùm nupsit Onæ.
 2328. Jacobus annum trigesimum supra
 centesimum agens itineri accingitur , ac
 turbâ 66. filiorum , nepotumque sti-
 patus , se in Ægyptum recipit. (o) o Gen.
 His temporibus , mortuo Bela , regna- 46.v. 26
 vit in Edom Jobus filius Zaræ de Bos-
 ra. * * Gen.
 Jacobus morti proximus , filios suos 36.v. 33

p <i>Gen.</i> 49.v.1.	accerfivit, quibus ventura prædixit: (p)	A.O.C.
q <i>Ibid.</i> v.28.	sed his peractis, alios alia benedictione donavit: (q) Tò: Non auferetur sceptrum de Juda, &c. (r) de hac Tribu ut indistincta ab aliis intelligito.	
r <i>Ibid.</i> v.10.	Tandem moritur Jacobus (s) exactis vitæ suæ 147. annis.	2345.
s <i>Gen.</i> 47.v.28	Caathus quinquennis, Ægyptum fuit ingressus cum Patre suo Levi: ubi anno post ingressum Jacobi in Ægyptū quinto supra sexagesimum genuit Amramum.	2393.
t <i>Exod.</i> 1.v.7.	Hebræi, anno Amrami 63. adeo suaptè vi, & naturâ liberis aucti (t) erant: ut meticulosi & invidi Ægyptii eos malè habere, & perdere (u) decreverint. Igitur regnante <i>Amenophe</i>	2456.
u <i>Ibid.</i> v.10.	Ægyptio, Josephi (x) ignaro, operibus duris adscribuntur Hebræi. Obstetricibus <i>Ægyptiis</i> præceptum fuit (y) ut nascentes Hebræorum masculos occiderent: at Sephora, & Phua superno Dei timore perculsæ, mares servant, amplissima laude & mercede dignæ: levis tamen culpæ crimen admittunt, dum Pharaoni (z) mentiuntur. Denique ferale edictum fertur, ut Ægyptii, Hebræorum pueros recens natos in fluenta projicerent. (a)	
x <i>Ibid.</i> v.8.	Amramo septuagenario ex Jochabeda nepte * Levi nascitur Moyfes, qui adhuc infantulus super scirpeam quasi ratem impositus (b) flumini creditur, 3. menses natus: quem <i>Thermuth</i> Pharaonis filia ex aquis eductum, Jochabedæ tradit lactandum. (c) Verùm	2463.
y <i>Ibid.</i> v.16.		
z <i>Ibid.</i> v.19.		
a <i>Ibid.</i> v.22.		
* <i>Exod.</i> 6.v.20.		
b <i>Exod.</i> 2.v.3.		
c <i>Ibid.</i> v.9.		

Moy-

- A.O.C. 2466. Moyſes, tribus poſt annis, *Thermuthi* d *Aët.* 7.
à Jochabeda reſtituitur, atque in Re- v. 22.
gia diverſatur, Ægyptiorum ſcientias e *Ibid.* v.
edoctus. (d) 23.
2503. Moyſes quadragenarius (e) Ægyp- f *Exo.* 2.
tium jure percutit, & ob id Phara- v. 15.
nem veritus, urbem Madian (f) con- g *Ibid.* à
ceſſit, & apud Jethronem (g) *Idolo-* v. 16. ad
rum Sacerdotem, (qui & Raguel * vo- 21.
catur) commoratus, uxorem accepit * *Ibid.*
Sephoram ſororem (h) Hobabi. Moyſi v. 18.
autem paſtoritiam vitam agent (i) in h *Num.*
monte Horeb apparuit Angelus (l) in 10. v. 29
rubo, igne ſibi contiguo circumdata. i *Exo.* 3.
Moyſes levi culpæ obnoxius abnuit le- v. 1.
gationi (m) apud Pharaonem, ut Iſra- l *Aët.* 7.
eliticum populum in libertatem vindi- v. 30.
caret. Sed ut illi comes adhæſit Aaron, m *Exo.*
ſoli ambo Pharaonem adierunt. (n) 4. v. 13.
Pharao tamen corde induratus ob- n *Exo.* 5
nititur Divino imperio. Quare tota Æ- v. 1.
gyptus (o) uno ferè menſe, decem pla- o *Exo.*
gis affligitur, bonorum Angelorum 7. v. 19.
operâ. Aaronis enim, & Magorum p *Ibid.* v
virgis (p) in ſerpentes verè converſis, 12.
omnes Ægypti aquæ in ſanguinem (q) q *Ibid.* v
vertuntur. Poſt ſeptimum verò diem, 19.
nec ingratiſſimam ranarum (r) coxa- r *Exo.* 8
tionem audire, nec moleſtiſſimos cu- v. 6.
lices (s) ferre poterant Ægyptii: ve- s *Ibid.* v
rùm nec his reſipiſcunt: quapropter 17.
poſt miſſam in eos cœnomyiam, (t) t *Ibid.* v.
eorum jumentis peſte in campo (u) 24. &
ſtratis dolent; ac turgentium veſicca- *Pſal.* 77
rum dolore gemunt; dehinc inter plu- v. 45.

viam

u *Exo.* 9

v. 6.

x *Ibidē*

vv. 22.

33. &

34.

y *Exo.*

10. v. 14

& 15.

a *Ibid.* v.

22.

b *Sap.*

18. v. 1.

c *Exo.*

12. v. 36

d *Ibid.* v.

6.

e *Ibid.* v.

29.

f *Exo.* 7.

v. 7.

viam (x) & grandinem fulminante
cœlo, miseri pavent rauco tonitruum
fragore; atque locusta, (y) quidquid
reliquum erat in agris, corrodit: post
hæc autem subducto eis siderum lumine,
ac aëre densa caligine per triduum offu-
so (a) horrescunt omnes. Hebræi ta-
men gratissimo perfundebantur lucis
splendore, (b) qui jure retinuerunt,
quæ ab Ægyptiis (c) commodatō pos-
tularant.

Tandem aliquando celebrato Pascha-
te, die quartodecimo mensis Nisan (d)
ad posteriorem vesperam, atque om-
nibus Ægyptiorum primogenitis (e)
occisis, Israelitæ omnes, Moyse octo-
genario (f) Duce, Ægypto excedunt: ubi
longam 215. annorum moram traxerant.

Hinc à nativitate Abrahæ ad exitum
usque Israelitarum de Ægypto elapsi
sunt 505. anni.

QUARTA MUNDI ÆTAS,

*Ab exitu Israelitarum de Ægypto
ad jacta Templi funda-
menta.*

g *Num.*

33. v. 3.

h *Num.*

9. v. 15.

Moyfes, Populusque quintode-
cimo die mensis Nisan, (g)
Rameffe, mansione prima,
egrediuntur, atque præeunte vera nube
interdiu columnæ, noctu verò (h) ig-
nis speciem referente, pervenerunt in

A.O.C.

2543.

Soc-

A.O.C.

Socoth. Inde profecti post mansiones in Etham, & Phiahiroth, littora occupant maris Erythræi, quod virgâ Moyſis (i) percusum, diviſum fuit, atque illud unâ rectaque viâ in oppoſitum Ægypto litus, ſicco pede tranſierunt. Pharaonem Hebræos inſequens eandem maris rubri (l) præmebat viam, ſed hinc inde coeunte aquarum mole, (m) ſubmergitur. Ægyptiorum ſpoliis ditati, caſtra movent Iſraelitæ, ſed conſecto 3. dierum itinere, (n) ſitis ardoribus anhelant in Mara: quamobrem Moyſes à Deo edoctus, lignum miſſit in aquas amaras, quod ſuapte naturali virtute (o) dulces effecit.

Hebræi ex Mara in Elim proficiſcuntur, atque habita manſione in Jam-Suph, vaſtam ſolitudinem penetrantes, in Sin tentoria figunt, (p) quintodecimo die menſis 2. Hic pluere cœpit Manna, qui erat cibus adeo guſtui gratus, ut cujuſvis cibi (q) ſaporem, etiam peccatoribus referret. Ex Daphca veniunt in Alus: inde in Raphidim, ubi petra in aquas ſoluta eſt, (r) & de Amalecitis parta victoria, non ſine aliqua Hebræorum (s) jaſtura.

Die tertio menſis tertii ab exitu de Ægypto ventum eſt (t) ad Sinai: ibique ubi ſextus ejuſdem menſis (u) iluxit dies; totus mons Sinai fumo obducitur, horriſonâque ſtrepente buccinâ contremiſcit, fulguribus emicans: interea è montis vertice exorſus Ange-

i *Exo.*

14.v.16

21.

l *Ibid.* à

v.23.

m *Pſal.*

135. v.

15.

n *Exo.*

15. à v.

22. ad

25.

o *Eccli.*

38.v.5.

p *Exo.*

16.v.1.

q *Sap.*

16.v.20

21.

r *Exo.*

17.v.6.

13.

s *Deut.*

25.v.18

t *Exo.*

19.v.1.

u *Ibid.*

v.16.

x *Act.* 7. v. 38. lus (x) legem à Deo latam humana voce promulgat.

y *Exo.* 25. v. 10 & *Hebra.* 9. v. 4. Moyſes Divino parens imperio, Arcam ex lignis ſetim compegit, (y) quæ proprio ligneo operculo à Propitiatorio diſtincto claudebatur: intra quam & Legis Tabulas, & alia (z) re-

* *Exo.* 40. à v. 19. in primo Tabernaculo * erat Candela-
brum *interdiu noctuque* (a) lucens, Al-
tare Thymiamatis, & Menſa Panum.

a *Exo.* 27. v. 20 & in Rationali inſculpta fuere nomina

b *Exo.* 28. v. 9. & in Rationali ap-
poſita ſunt hæc duo nomina: (c) Urim,
& Thummim. Moyſes denique die, &
c *Ibid.* v. 30. menſe primo anni ſecundi ab egreſſione
de Ægypto, Tabernaculum erexit. (d)

d *Exo.* 40. v. 15 & *Num.* 33. v. 16 & *Deut.* 1. v. 19. & *Num.* 33. v. 18
Iſraelitæ ex Sina itineri ſe accingunt
in eum locum, qui ab eventu ſepulchra
concupiſcentiæ (e) vocatur: atque ha-
bita manſione in Haſeroth, in Cadeſ-
barne (f) ſeu Rethma * ſe conferunt.

Unde viri duodecim, in Chanaanitidem
mittuntur, ut eam explorarent, qui
ſexto excurrentis anni menſe ad ſuos
redeunt. Ex Remmomphares in Lebna,
deinde in Reſſa, & denique in Ceela-
tha proſecti (g) caſtrametantur. In hac
manſione (ut aliqui volunt) Core, (h)

patente in profundum ſinum, ruptis
compagibus terræ, abſortus fuit. Aliis
poſteà manſionibus peractis, Aaron,
cum eſſet annorum 123. moritur in
h *Num.* 26. v. 10 & *Cap.* 16. v. 24

monte Hor, anno 40. exitus de Ægypto,

2544.

die

A.O.C.

2583.

die primo mensis quinti. (i)

Tandem è Bethsimoth usque ad Abelfatim (l) castrametantur in planioribus locis Moabitarum. Ariolus, * cui Balaamo nomen, conducitur, ut Israelitico Populo mala imprecaretur. Moyse jussu Dei, verticem Phasga montis Nebo conscendit; (m) ibique decessit annos natus (n) 120.

Josue, penes quem & populi cura, & imperium erat, finito Moyse luctu, apparuit (o) Angelus. Duos exploratores (p) mittit in Chanaanidem, quos Jerichuntem pervenientes, humanissimè excipit Rahab (q) meretrix, quæ mentitur * quidem, sed non fuit proditoris rea. Cui meritò exploratores, securitatem (r) juramento promittunt. Unde Israelitæ, capta Jerichunte, Rahabæ domum (s) salvam esse jubent. Postquàm Hebræi tribus diebus (t) Jordanis ripas occupant: Josue cum omni exercitu, divisum Dei miraculo Jordanem (u) sicco pede transegit, atque Chananæam ingreditur die 10. (x) mensis primi, exactis in deserto 40. annis peregrinationis, quinque minùs diebus.

Hebræi in Galgalis castrametantes, circumcisioni parent, totos 40. peregrinationis annos omisæ. (y) Achan, pretiosam suppellectilem clam subducit, at furti pœnas luit (z) etiam lapidibus obrutus. Postea Gabaonitæ, expugnata Urbe Hai, datâ operâ fingen-

i Num.

33.v.38

39.

Ibid.v.

49.

* Num.

22.v.5.

m Deut.

34.v.1.

n Ibid.

v.7.

o Jos.1.

v.1.

p Jos.2.

v.1.

q Ibid.

* Ibid.

v.5.

r Ibid.

v.14.

s Jos.6.

v.17.

t Jos.3.

v.1.

u Ibid.

v.17.

x Josu.4

v.19.

y Jos.5.

v.6.

z Jos.7.

v.15. &

25.

C

tes,

	tes, se non esse Chananæos, veniunt ad Israelitas, ac fœdus ineunt, sacramento (a) firmatum. Verùm Israelitæ, cognita fraude, salvos quidem eos esse jubent ob religionem juramenti, quamvis possent juratam Gabaonitis securitatem non præstare. Sol jamtum occumbens, Josuæ imperio (b) immotus stetit 14. horarum spatio. Anno septimo principatûs Josuæ (c) ineunte, partitur terra: qui <i>decennio</i> post hanc terræ divisionem, moritur annos natus 110. (d)	A.O.C. 2590. 2600.
a Jof. 9. v. 15.		
b Jof. 10. v. 13.		
c Jof. 14. v. 10.		
d Jof. 24. v. 29.		
* Act. 7. v. 16.	Sacra Patriarchæ Josephi ossa, quæ secum ex Ægypto tulerant Israelitæ, Sichimæ reponuntur in sepulchro, quod à filiis Hemor emit Abraham * id est, ejus nepos ** Jacobus.	
** Gen. 33. v. 19	Post Josue, Israelitis quinquenniō præsumt Seniores, (e) canitie, & morum honestate venerandi. Senioribus sublati, atque 4. libertatis annis elapsis, Chusano Regi Mesopotamiæ servierunt Hebræi, 8. annis: (f) quos in libertatem vindicavit Othoniel, qui postea rerum potitus est <i>sex annis</i> . (g)	2605. 2609. 2617. 2623.
e Jof. 24. v. 32		
f Ibid. v. 31.		
g Ibid. v. 11.	Rursum Israelitæ ob idololatriæ peccata, duro Eglonis Regis Moabitarum imperio habebantur, spatio 18. annorum (h) afflicti: sed eos libertate donavit Aod, qui præfuit (i) annis 80. Solus Samgar 600. Philisthæos vomere percutiens, (l) Israelem <i>non modo defendit, sed & judicavit</i> . Israelitæ iterum in peccata prolapsi, 20.	
h Ibid. v. 14.		
i Ibid. v. 30.		
l Ibid. v. 31.		

anno-

- A.O.C. annorum servitute affliguntur sub Jabinò (*m*) Rege Azôr : Divinum tamen auxilium implorantes , in libertatem restituuntur à Debbora uxore Lapidothi , & Baraco , qui *cum illa pariter judicante Israelem* , 40. annorum tempore populo (*n*) imperavit. Jahel , fugientem Sisaram singulari studio & humanitate suscipit , at meritò ipsum lacte sopitum , subacto in illius tempora clavo (*o*) confodit.
- Duro præterea servitutis iugo , 7. annis pressi sub Madianitis (*p*) gemunt , donec Gedeone Duce , illud excutiunt. Gedeon , panem & carnem offerens Angelo , (*q*) verum non obtulit sacrificium : contrà tamen dum postea duobus tauris (*r*) Deo litavit. Petens autem duo illa portenta (*s*) in vellere , *nullum crimen admisit*. Nominè Ephod à Gedeone facti (*t*) *loricam auream* intelligo. Anno 40. sui Principatûs , diem obiit. Abimelech 3. annis , proprio ambitu , non Dei , nec Populi electione , (*u*) Judicem egit : ac tandem justè lapide percussus , & ab armigero gladio transfossus interiit , qui super lapidem 70. fratres occiderat.
- Thola , Populi electione , Israelem judicavit (*x*) 23. annos. Cui suffectus fuit Jair Galaadites (*y*) annis 22. Media Jairum inter , & Jephthe contigit dura Israelitarum sub Ammonitis (*z*) & Philisthæis servitus annorum 18. Jephthe 6. annis (*a*) judicaturâ po-
- m *Jud.* 4.
v. 3.
n *Jud.* 5.
v. 32.
o *Jud.* 4.
v. 21.
p *Jud.* 6.
v. 1.
q *Ibid.*
v. 19.
r *Ibid.* à
v. 25.
s *Ibid.*
v. 36. &
37.
t *Jud.* 8.
v. 27.
u *Jud.* 9.
v. 22.
x *Jud.*
10. v. 2.
y *Ibid.*
v. 3.
z *Ibid.*
v. 8.
a *Jud.*
12. v. 7.

	titur. <i>Cujus votum fuit stultum, filiaeque immolatio impia.</i> Jephthè vitâ functo, electus fuit Abesân, qui 7. annis	A.O.C. 2855.
b <i>Ibid.</i> v.9.	(<i>b</i>) regimen tenuit. Ahialon Zabulonites, Abesano succedit, atque Israelitis imperat (<i>c</i>) 10. annis. Post hunc, Judicem egit Abdon (<i>d</i>) per	2862. 2872.
c <i>Ibid.</i> v.11.	8. annos.	2880.
d <i>Ibid.</i> v.14.	Abdoni succedit Samson, miraculo natus, sed non sanctificatus in Matris utero. Cui licuit, uxorem Philisthæam (<i>e</i>) ducere. Gazensem meretricem (<i>f</i>) perditè amavit, remque habuit cum illa. <i>Philisthææ</i> verò Dalilæ, pellici suæ, (<i>g</i>) fortitudinem suam	
e <i>Jud.</i> 14 v.3.	(quæ erat qualitas permanens à Deo infusa) è crinibus capitis pendere indicat, sed non impunè. Denique Samson, post licitè occisos 30. Ascalonitas, & 1000. Philisthæos, post vastatas etiam horum segetes, Philisthinorum templi columnas quatiens, illudque subvertens, (<i>h</i>) gloriosissimè occubuit anno 20. suæ præfecturæ. Quo	
f <i>Jud.</i> 16. v.1.	anno grave illud jugum, quod Israelitæ, 40. annorum spatio sub Philisthim portabant, penitus excusserunt.	2900.
g <i>Ibid.</i> v.4.	In diebus unius Judicis (quisnam hic fuerit? nihil certi) grassante fame, patrias sedes relinquunt Elimelechus, & Noemi cum duobus filiis, ac in	
h <i>Ibid.</i> v.30. & 31.	Moabitidem (<i>i</i>) veniunt. Ubi Mahalon, & Chelion, uxores contra Dei legem accipiunt Moabitidas, Rutham, & Orpham: quarum illa non fuit Eglo-	
i <i>Ruth.</i> 1. v.2.		

nis

40.C.	nis Regis Moab filia ; neque hæc , mater gigantis Goliath. Metentibus (l) Booz puellis , Ruth spicas colligebat. Rutha, dùm datum à Noemi consilium exsequitur , (m) peccat. Booz immediatus Salmonis mariti Rahabæ filius, Rutham duxit uxorem , ex qua Obedum suscepit Davidis Avum. (n)	1 Ruth. 2.v.8. m Ruth. 3.à v.3. n Ruth. 4.v.21. o 1.Reg. 4.v.18.
2903.	Samfone mortuo , Heli rexit (o) Israelitas. Cujus anno 3. Elcanæ Levitæ ex Anna sterili nascitur Samuel , qui non fuit Sacerdos : quem Mater sua voti , quod licitè emisserat , compos,	p 1.Reg. 1.v.24. q 1.Reg. 3.à v.4.
2906.	post 3. annos lactis in Templum adduxit. (p) Samuel duodennis , quater	
2915.	ab Angelo vocatur : (q) qui, Heli vitâ	
2940.	functo, anno sui regiminis 40. Judex eligitur, annum ætatis septimum supra	
2961.	trigesimum agens. Quo in munere, annos 21. exegit, ac summum Israelitarum imperium , Sauli detulit (r) primo illorum Monarchæ.	r 1.Reg. 10.v.1.
	Samuel jussus à Deo , Bethlehemum venire , oblato ibidem sacrificio , oleo communi Davidem unxit (s) in Regem , annos natum præterpropter viginti. Davidi ergo , septimo (t) inter	s 1.Reg. 16.v.13 t 1.Par. 2.v.15. u 1.Reg. 16.v.13 x Ibid. v.14. y Ibid. v.23. z 1.Reg. 17.v.4.
2971.	filios Isai , & natu minimo , ubi unctus fuit , immittitur (u) Spiritus prophetiæ. Sed quoniam Saul , (x) à Dæmone abreptus , malè agebatur , ei solatio erat David, dulci Psalmorum cantu, ac citharæ (y) harmoniâ. David , duelum initurus cum Goliath (z) ex illegitimo concubitu nato , Saulis vesti-	

bus

a <i>Ibid.</i> v. 38.	bus (a) induitur; quibus exutis, ipsi enim impedimento erant, in arma congregitur. Philisthæus verò, uno lapide à Davide percussus, quo illius ærea galea effracta fuit, corruit, (b) <i>atque proprio ipsius gladio</i> (c) <i>interficitur.</i>	A.O.C.
b <i>Ibid.</i> v. 49.		
c <i>Ibid.</i> v. 51.	Saul, anno 19. regni sui, ad Pythoniſſam in Endor agentem, se contulit, ut Samuelis animam (d) evocaret. Quæ nondum suas peregerat incantationes, & veram Samuelis animam	2980.
d 1. <i>Reg.</i> 28. à v. 8.	conspicit (e) in corpore phantastico, cujus vocem solus audivit Saul, qui, etsi triste mortis nuncium acceperit, prudens tamen, commisso prælio, pugnavit. Sed postea gladium arripiens, ipsique incumbens (f) seipsum interfecit, gravis peccati reus.	
e <i>Eccli.</i> 46. v. 23	David igitur annos natus 30. Rex salutatur (g) à sola Tribu Judæ: Isboſethus verò quadragenarius, à reliquis Tribubus. Sed Isboſetho, post biennium, (h) sublato, omnes Israëlitarum Davidi (i) se subdunt, anno regni sui 8. excurrente. Temerarius * Oza, cum Arca Domini, Davidis jussu transveheretur plastro bouum imposita, subitanea morte punitur, eoquod illam attigit, (l) Sacerdotis officium sibi arrogans. Quo tempore regnavit David, solus Abiathar fuit summus Sacerdos. (m)	2980.
f 1. <i>Reg.</i> 31. v. 4.		
g 2. <i>Reg.</i> 2. v. 4.		
h <i>Ibid.</i> v. 10.		
i 2. <i>Reg.</i> 5. à v. 1.		
* 2. <i>Reg.</i> 6. v. 7.		
l 1. <i>Par.</i> 13. v. 10.		2988.
m 1. <i>Reg.</i> 22. v. 20		
o <i>cap.</i> 23. v.		
p 3. <i>Reg.</i> 2. v. 27.		
n 2. <i>Reg.</i> 12. v. 18	Ex adulterio Davidis cum Bethſabee, nascitur puer, qui, septimo à nativitate die, (n) incircumciscus de-	

cef-

- A.O.C. cessit. David autem , & Salomonem,
 & alios ex Bethsabæe suscepit filios. (o)
 Præterea adolescentulam Abisag (q)
 uxorem ducit David , qui expletis reg-
 3020. nando annis (r) 40. sanctissimè mo-
 ritur , annos natus 70.
 3023. Anno 3. regni Salomonis exacto,
 (s) Jerosolymitano Templo constru-
 endo manus admoventur.
 Fluxerunt ergo 480. anni (t) ab
 egressione Israelitarum de Ægypto us-
 que ad jacta Templi fundamenta.

o 1. Par.
 3. v. 5.
 q 3. Reg.
 1. a. v. 3.
 r 2. Reg.
 5. v. 4.
 s 3. Reg.
 6. v. 1.
 t Ibid.

QUINTA MUNDI ÆTAS,
*A jactis Templi fundamentis ad
 solutam Captivitatem Baby-
 lonicam.*

- Salomoni apparuit Dominus in
 somno , atque optionem (u) de-
 dit , ut quæ vellet , peteret : at
 Salomon non aliud , nisi ut sapientia
 (x) moralis , monastica scilicet , œco-
 nomica , & polytica sibi daretur , po-
 poscit. Sapientiæ Salomonis rumor adeo
 hominum , populorumque ora comple-
 vit , ut Regina Sabæ Jerosolymam ab Æ-
 thiopia (y) sese contulerit. Salomon
 denique muliebribus (z) blandimentis
 in vitia labitur ; sed verè pœnitens mo-
 3060. ritur (a) anno 37. ab incœpta Templi
 fabrica.
 3077. Roboamus Salomonis filius , 17. an-

u 3. Reg.
 3. v. 5.
 x Ibid.
 v. 9.
 y 3. Reg.
 10. v. 1.
 z 3. Reg.
 11. v. 4.
 a 2. Reg.
 7. v. 14.
 & Pro.
 24. v. 32

nis

b 3. Reg.	nis (<i>b</i>) regnavit in Juda. Abias , Pa-	A.O.C.
14. v. 21	tre Roboamo defuncto , 3. annis (<i>c</i>)	3080.
c 3. Reg.	imperat. Abiæ thronum ascendit ejus	
15. v. 2.	filius Afa , qui uno anno supra qua-	3121.
d Ibid.	draginta , (<i>d</i>) rerum potitur. Josapha-	3080.
v. 10.	tus , emortuo Asâ , regimen exorsus,	
e 3. Reg.	25. annorum spatio (<i>e</i>) regnat.	3146.
22. v. 42	Hoc temporis tractu Elias Thesbi-	
f 3. Reg.	tes in vivis agebat. (<i>f</i>) Cui patria non	
17. v. 1.	fuit Thebes Tribûs Ephraim , ubi (<i>g</i>)	
g Jud. 9.	Abimelech occubuit. Siccitas illa , quæ	
v. 50.	tempore Regis Achabi adeo Israelem	
	afflixit , naturalis erat. In spelunca qua-	
h 3. Reg.	dam abditus Elias pascitur (<i>h</i>) à cor-	
17. v. 6.	vis , ipsi panem & carnem ministranti-	
i 3. Reg.	bus. Elias Divino parens præcepto , (<i>i</i>)	
19. v. 15	& Hazaelem Regem Syriæ , & Jehu in-	
	unxit , atque Eliseum. Postremò curru	
	quasi igneo in Paradisum transvehitur,	
14. Reg.	ubi modò vivit.	3154.
8. v. 17.	Joramus filius Josaphati (<i>l</i>) regnat	3155.
m Ibid.	8. annis. Hujus filius Ochozias , uno	3161.
v. 26.	anno (<i>m</i>) regnavit. Athalia, Ochoziæ	
n 4. Reg.	mater , 6. annis (<i>n</i>) imperat. Post A-	3201.
11. à v. 3	thalam verò Joas Rex salutatur, quo	
o 4. Reg.	post 40. regni annos (<i>o</i>) sublato , reg-	3230.
12. v. 1.	num filio suo Amasiæ defertur , qui	3282.
p 4. Reg.	29. annos (<i>p</i>) regnavit. Regi Amasiæ	
14. v. 2.	succedit Azarias , seu Ozias , ac 52.	3298.
q 4. Reg.	annos (<i>q</i>) regnat. Joathamus , dela-	3314.
15. v. 2.	tum sibi regnum tenuit (<i>r</i>) 16. annos:	
r Ibid.	totque annis regnum Achaz filii Joa-	3318.
v. 33.	thami (<i>s</i>) fuit absolutum.	
s 4. Reg.	Post Achaz regnare cœpit Ezechias,	
16. v. 2.	cujus anno 4. Salmanasar , Assyriorum	

Rex,

- A.O.C.* Rex, arma intulit Samariæ: qua expugnata anno 6. Ezechia, (*t*) Israelitas abduxit captivos. Eo temporis uterque Tobias (*u*) Nephtalita, Ninivem à Salmanasare ducitur captivus. Salmanasaris regnum (*x*) adiit Sennacheribus. Sed irâ percitus ob suorum stragem, anno 16. Regis Ezechia (*y*) factam, plurimos Israelitas occidit, quorum corpora pius Tobias (*z*) sepultura mandabat. Qua de causa Sennacheribus, mortis sententiam in eum tulit, ejusque facultates diripuit. Sed per Achiacharum, Anaëlis filium, & ipsius Tobia ex fratre nepotem, & mortis sententiâ eximitur, & suis facultatibus restituitur. Seniori Tobia, cum luminum vis, naturali stercore hirundinini * virtute, penè fuerit excessa, ubi salubri fellis (*a*) Callionymi virtute pelluntur obstantia, (*b*) naturaliter integratur.
- Tobias junior, Patris jussu, in Mediam proficiscitur, Raphael comite, ac urbem alteram, (*c*) cui Rages nomen, concessit. Hac in urbe Tobias, Angeli monitis insistens ad Raguel divertit, à quo summo studio & humanitate excipitur: ac tandem Saram * virginem, Raguelis filiam, septies nuptam (Dæmon enim Asmodæus, septem illius viros (*d*) effræni libidine prurientes occiderat) ducit * uxorem. Denique Senior Tobias, anno vitæ secundo supra centesimum (*e*) moritur. Junior au-
- t 4.Reg. 18.v.9. 10. 11. uTob.1. v.1. x Ibid. v.18. y 4.Reg. 19.v.35 z Tob.1. v.21. *Tob.2. v.11. aTob.6. v.9. b Tob. 11. à v. 13. cTob.6. v.6. *Tob.6. v.22. d Ibid. v.14. *Tob.7. v.15. eTob.14 v.2.*

D

tem

f <i>Ibid.</i> v. 16.	tem Tobias post subversam Ninivem, anno ætatis undecentesimo (f) naturæ concessit.	A.O.C.
g 4. <i>Reg.</i> 20. à v. 1.	Ezechias, anno regni 14. finito, gravi morbo correptus, lectulo decunbebat; (g) sed quoniam de ipsius salute conclamatum fuerat ab Isaia, humiles ad Deum preces fudit, lachrymarum imbre perfusus: nec mora, Deus per Isaiam Prophetam, illum æquo animo esse, ac bene habere jubet. Tunc brevissimo tempore Sol retrorsum volvitur; umbra pariter decem lineis (h) retrocedit in horologio Achaz, <i>cujus unaquæque linea, unam signabat horam.</i> Dehinc Ezechias, dum legatis Berodachi Regis Babyloniorum suos ostentat thesauros, (i) leve crimen admittit, vanitatis vi abreptus: quod in causa fuit, ut Isaias * ei multa, sed infausta prædiceret. Ac tandem, cum annis (l) undetriginta regnasset, ad plures abiit.	3343.
h <i>Isa.</i> 38 v. 8.	Manasses filius Ezechia, regno potitur 55. (m) annorum spatio. Babylonem ducitur captivus per Principes Regis Babylonici. (n)	3398.
i 4. <i>Reg.</i> 20. v. 13 * 4. <i>Reg.</i> 20. à v. 17.	Judithæ historiam, non sub Xerxe Persarum Monarcha, sed tempore Manassis contigisse arbitror. Judith fuit (o) Simeonita, quæ, ut Bethuliam arcta obsidione ab Holopherne cinctam in libertatem vindicaret, è Bethulæ muris egressa, primùm Assyrios offendit, ac leve mendacium admittit (p) dicens: <i>Ideo ego fugi, &c.</i> dein Holophernem Persam	
l 4. <i>Reg.</i> 18. v. 13 O <i>cap.</i> 20. v. 6. m 4. <i>Reg.</i> 21. v. 1. n 2. <i>Par.</i> 33. v. 11 o <i>Judith</i> 9. v. 2. p <i>Judith</i> 10. v. 12		

con-

A.O.C.	convenit, quem nulli culpæ obnoxia polyticè (q) adorat, ac suo ipsius gladio (r) obtruncat.	q <i>Ibid.</i> v.20.
3400.	Amonis regnum duobus annis (s) duravit. Tempus verò regni Josiæ, annus unus (t) supra triginta. Sellum, seu	r <i>Judith</i> 13.v.10
3431.	Joachaz, cum regnasset 3. mensibus, (u) per Pharaonem Necao Ægypti Regem, regno privatur. Cui successus fuit Eliacim, seu Joakim, vel Jechonias,	s 4. <i>Reg.</i> 21.v.19 t 4. <i>Reg.</i> 22.v.1.
3435.	(x) qui anno regni (y) ipsius 4. excurrente, & Nabuchodonosoris 1. Babylonem abducitur captivus. Anno verò	u 4. <i>Reg.</i> 23.v.31 x 4. <i>Reg.</i> 23.v.34
3442.	Joakimi undecimo, & Nabuchodonosoris septimo completo, Joakimus à latrunculis (z) occiditur, atque Joachin, seu Jechonias, Joakimi filius, annos	y <i>Jer.</i> 25 v.1. z 4. <i>Reg.</i> 24.v.2.
	natus (a) duodeviginti, regnum adiit, quo potitus fuit 3. mensibus, & 10. diebus. Hunc pariter Nabuchodonosor Babylonem abduci (b) jubet.	a 4. <i>Reg.</i> 24.v.8. b 2. <i>Par</i> 36.v.9.
	Vasa aurea in varios Templi usus, Salomonis jussu fabrefacta, Babylonem (c) asportata fuere. Hac miserrima clade Principes, hominesque, & robore, & armis potentes ad decem usque mille (d) capti, traducuntur.	b 4. <i>Reg.</i> 24.v.15 c <i>Ibid.</i> v.13.
	Nabuchodonosor verò Judæorum regnum (e) detulit Sedeciæ, (qui Matthanas dicebatur) Joachini Patruo. Anno	d <i>Ibid.</i> v.14. e <i>Ibid.</i> v. 17.
3451.	regni Sedeciæ nono, Nabuchodonosor obsidione cingit (f) Jerosolymam, quam	f 4. <i>Reg.</i> 25.v.1.
3453.	anno 11. Sedeciæ, (g) suæ ditioni subegit. Fugientem Sedeciam capiunt Babylonii, eumque ad Nabuchodonosorem	g <i>Jer.</i> 52. à v. 5.

h 4. Reg.	ducunt in Reblatha (<i>b</i>) agentem. Tunc	A.O.C.
25. v. 5.	Sedecias , Nabuchodonosoris jussu,	
6.	oculis effosis , atque peremptis filiis,	
i Ibid.	Babylonem ducitur (<i>i</i>) catenis vinctus,	
v. 7.	anno Nabuchodonosoris decimo octa-	
	vo. <i>Ab hoc anno Sedecia 11. initium</i>	
1 Jer. 25.	<i>duco septuaginta annorum captivitatis</i>	
v. 11.	<i>Babylonica. (l)</i>	
	Anno autem Nabuchodonosoris 19.	3454.
m 4. Reg	excurrente , Nabuzardanum è Reblatha	
25. v. 8.	missus , (<i>m</i>) Jerosolymam pervenit die	
n Jer. 52	7. mensis 5. cui die decimo ejusdem	
a v. 12.	mensis (<i>n</i>) ignem admovet , ac diruto	
	muro , urbs cum Templo in cineres,	
	favillasque dissolvitur. Denique Nabu-	
o Ibid.	zardanus anno 23. Nabuchodonosoris,	3458.
v. 30.	plurimos Judæorum (<i>o</i>) Babylonem de-	
	portat.	
	Nabuchodonosor, anno sui regni 45.	3480.
p Ibid.	& Monarchiæ 22. moritur. Cui succe-	
v. 31.	dit ejus filius Evilmerodachus: (<i>p</i>) quo	
q Jer. 27	sublato , Balthasari, Evilmerodachi fi-	
v. 7.	lio , (<i>q</i>) regnum defertur. Post Baltha-	
r Dan. 5.	sarem , Darius Medus Babylonicum ca-	
v. 30. &	pepsit imperium : (<i>r</i>) quo vitâ functo,	
31.	eodem ipso anno , qui solus Dario il-	
	luxit , Cyrus Persa , à Chaldæis , Me-	
	dis , & Persis Monarcha renunciatus	3523.
s 2. Par.	Babylonicam Judæorum captivitatem	
36. v. 23	solvit. (<i>s</i>)	
	A jactis ergo Templi fundamentis	
	usque ad solutam captivitatem Babylo-	
	nicam elapsi sunt <i>quingenti anni.</i>	

A.O.C.

SEXTA MUNDI ÆTAS,

*A soluta Captivitate Babylonica
usque ad Christi Domini
Mortem.*

3523. **C**Yrus Persarum Monarcha, anno
1. sui imperii, nedum Judæis
amplissimam facultatem dedit,
patrios lares adeundi, sed & Urbem,
& Templum (t) reedificandi. Qua de
causa Saffabasar, idest Zorobabel, Prin-
ceps Judæ, cum plurimis Judæorum,
Jerosolymam pervenit: ubi exstructo
holocaustorum (u) altari, Deo litatum
est. Ab hoc anno 1. Monarchiæ Cyri,
initium duco 70. Hebdomadam (x) Da-
nielis. Anno verò Monarchiæ Cyri se-
cundo, Templi ædificationi se accin-
gunt Judæi. (y) Cyrus, solis 3. annis
Monarcham egit.
3524. Cambyfes, Cyro succedit, qui ma-
lis Samaritanorum artibus jubet * Tem-
pli ædificationem intermitteri. Judæi autē
3525. anno Darii Hytaspis filii secundo, ite-
rum manus admovent Templo con-
struendo, (z) quod anno ipsius Darii
3534. (a) 6. fuit absolutum. Hoc tempore Ne-
hemias à Dario Hytaspida Jerosolymā
3538. missus * precibus ad Deum fufis, aquam
crassam è puteo hauftam, verum ignem
effecit, sacrificiis aptum. Arca verò in
hoc Templo Zorobabelico non fuit.
- t 2. Par.
36. v. 21
& Jer.
45. v. 13
u 1. Es.
3. v. 3.
x Dan. 9
v. 24.
y 1. Es.
3. v. 8.
* 1. Es.
4. v. 21.
z Ibid.
v. 24.
a 1. Es.
6. v. 15.
* 2. Mac
1. à v.
20.

Esthe-

	Estheris pulchritudo , imperio digna, maritum sibi ascivit <i>Darium Hystaspida</i> , anno hujus Monarchæ (b) septimo.	400.C.
b <i>Esth.</i> 2		
v. 16.	Esdra, (c) anno 7. <i>Xerxis</i> , Jerosolymam iterum (d) se confert : Nehemias verò, anno 20. Artaxerxis Longimani, (e) in Jerusalem venit, qui Judæis author fuit, (f) ut Jerosolyma , solum 52. dierum * spatio , muro cingeretur.	3539.
c 1. <i>Esf.</i>		3575.
7. v. 1.		
d <i>Ibid.</i>		
v. 7.		3608.
e 2. <i>Esf.</i>		
2. à v. 1.	Alexander Magnus , Philippi Regis Macedoniae filius , ibique natus, primus renunciatur totius Græciæ (g) Monarcha. Amplissimum imperium inter suos Principes dividendum, Perdiccæ mandat, quod non nisi post ipsius mortem executum est. Postquam Alexander 12. annis (h) regnavit, occubuit, <i>non crapula, sed veneno.</i>	
f <i>Ibid.</i> v.		
18.		
* 2. <i>Esf.</i>		
6. v. 15.		
g 1. <i>Ma.</i>		
1. v. 3.		3672.
h <i>Ibid.</i>		
v. 8.	A Seleuco, altero ex successoribus Alexandri, originem ducit Antiochus Epiphanes, qui anno Græcorum 137. (i) regno potitur. Tempore Antiochi, plurimi Judæorum gymnasium sibi extruendum curarunt Jerosolymis, * ut leges, & instituta gentilica docerent. Qui dum fecisse sibi præputia dicuntur, <i>illos non circumcidisse pueros ipsis tunc nascentes exprimitur.</i>	
i <i>Ibid.</i> v.		
11. v.		3821.
* <i>Ibid.</i>		
v. 15.		
1 <i>Ibid.</i> v.	Anno 143. Antiochus, Ptolomæo Ægypti Rege subjugato, in Judæam se confert, atque Jerusalem Sanctam (l) occupat. Qui dum Antiochiæ sævit in 7. Machabæos * fratres, hi cum Matre, martyrii gloriâ clarescunt. Profanato autem Templo die 25. mensis 9. anno	3827.
22.		
* 2. <i>Ma.</i>		
7. à v. 1.		3829.

- 40.C. 145. (m) Mathathias de genere sacerdotali, & Summum Sacerdotium, & Populi Principatum (n) jure sibi vindicat. Judæi illi, qui nec impiæ Antiochi voluntati parere, nec Sabbato pugnare voluerunt, * nullum crimen admittunt. Mathathia jungitur (o) Afsidæorum Sinagoga, quæ erat Judæorum militia pro bello sacro instituta. Anno 3830. 146. Mathathias, naturæ concedit, ejusque corpus sepelitur in suburbiis Modin. (p)
3832. Tunc Judaicum imperium ad Judam, Mathathia primogenitum (q) defertur. Qui anno 148. die 25. mensis 9. Templum purgavit, integro triennio profanatum, (r) in quo sacrificia obtulit, igne ex lapidibus * naturaliter concepto.
3834. Anno 150. Judæis bellum infert Antiochus Eupator. (s) Eleazar, Mathathia filius, elephantem occidens, nullum crimen admittit. (t)
3835. Anno 151. Demetrius, Seleuci filius, oppidò quàm justè Antiochum Eupatorem (u) regno Syriæ expulit. Tunc temporis, Aaronicus Sacerdos, cui Alcimo nomen, * erat Pseudopontifex. Oratio verò Sacerdotum, quæ 1. Mach. 7. v. 38. narratur, bona, sanctaque fuit.
- Nihil eorum, quæ cap. 8. lib. 1. Mach. de Romanis narrantur, falsum est.
- Judas, amplissima laude dignus,

m 1. Ma.

1. v. 62.

n 1. Ma.

2. v. 1.

* Ibid.

v. 34.

o Ibid.

v. 42.

p Ibid.

v. 70.

q 1. Ma.

3. v. 1.

r 1. Ma.

4. v. 52.

* 2. Ma.

10. v. 3.

s 1. Ma.

6. v. 20.

t Ibid.

v. 46.

u 1. Ma.

7. v. 1.

* Ibid.

v. 14.

	foedus iniit cum Romanis, qui certè mentis, non oculorum acie vidit O- niam orantem, atque Jeremiam * sibi gladium porrigentem, meritisque cla- rus anno 6. sui regni, vitâ excessit.	A.O.C. 3836.
*2. Ma. 15. à v. 11.	Cui Jonathas jure sufficitur, & in Sa- cerdotio, & in populi principatu. (x)	
x1. Ma. 9. v. 30.	Anno 160. Græcorum, Syriæ reg- num injustè adiit Alexander Bales, (y)	3844.
y1. Ma. 10. v. 1.	Antiochi Epiphanis filius, quocum Jo- nathæ licuit foedus inire, sed ab illo Summum Pontificatum non accepit.	
	Anno 170. Judæorum res tranquillæ fuerunt, ac felices sub Simone (z) le- gitimo illorum Duce, & Pontifice. De- metrio Seniori (a) nascitur Antiochus	3854.
z1. Ma. 13. v. 41 42.	Soter, Demetrii junioris frater. Tres, & non plures fuerunt Simoni filii, una- que filia, quibus natu major fuit Joan- nes. Prudens Simon postquàm in con- vivio per Ptolomæum malo dolo peri- mitur (b) anno 177. Græcorum, sum- mum Judæorum imperium, atque Sa- cerdotium penes Joannem fuerunt, cog- nomento Hircanum.	3861.
a1. Ma. 15. v. 1.	Anno 188. Græcorum, scripta fuit epistola, quæ ponitur 2. Macha. 1. à v. 10. cui subscripsit Judas, non Ma- chabæus, sed Essenus. Hæc epistola, quæ verè distinguitur ab illa, quæ eodem capite à v. 1. incipit, de Antiocho E- piphane loquitur.	3872.
b1. Ma. 16. à v. 14.	In anno 5. Octaviani Augusti, reg- num Judææ Herodi Magno defertur, qui 3. post annis, expugnata Jerofo-	3939. 3942.

ly-

40.C. lymâ, atque occisso Antigono, Judaicarum rerum potitur.

3960. Anno Herodis 21. Joachimo, Annæ uxoris suæ sterilitatem æquo, & humili animo per multos annos ferenti nascitur BB. V. MARIA, quam superno perfusus gaudio obviis ulnis suscipit, & contemplatur, adeo naturæ, & gratiæ dotibus exornatam, ut inter creaturas omnes, nec pulchrior ulla, nec sanctior sit.

3963. Octavo Septembris die in lucem prodiit in Civitate Nazareth: octavo pariter à nativitate die, gloriosissimo Mariæ donatur nomine. Quæ 3. annos emensa in Templo præsentatur, in quo 11. annis confedit: ubi hebræas literas apprimè callens, Sacrarum Scripturarum arcana, alta mente contemplabatur, vel data sibi pensa trahens, vitam agebat sanctissimam. Virgo permansit toto vitæ tempore, virginitatemque Deo sacravit voto primùm conditionato, & tandem absoluto.

3974. B. Virgo anno ætatis 14. exacto, verum ratumque iniit matrimonium, atque Josepho (c) nupsit, viro quidem pauperi, filio tamen naturali (d) Jacobi, & legali (e) Heli. Hoc autem matrimonium Mariam inter, & Josephum, quin fuerit ante Divini Verbi incarnationem cohabitatione perfectum, nullus dubito.

c Luc. 1.

v. 17.

d Matt.

1. v. 16.

e Luc. 3.

v. 23.

Uno ante Christi nativitatem anno, cum Zacharias in solemnibus Expiationis

E

die,

- die , Summi Sacerdotis vices gereret, ad eum felix nuncius pervenit , filii conceptionem ex Elifabetha sterili præ-
 f *Luc. I.* nunciants. (f)
 v. 13. Sexto pòst mense , postquàm Eli-
 fabetha ferebat uterum , die 25. men-
 sis Martii , cum nox feriæ sextæ in suo
 cursu medium iter haberet , Gabriel
 Archangelorum supremus mittitur in
 Nazareth ad Virginem Mariam , quæ il-
 lius sermone , atque visione corporea
 g *Ibid.* (g) turbatur. B. Virgo simul ac Ga-
 v. 29. brieli Divini Verbi conceptionem nun-
 cianti consensum præbuit , actutum
 Æterni Patris Filius humanam carnem
 assumpsit in ejus purissimo utero.
 Paulò pòst Maria festinans , è Na-
 zareth profecta venit in urbem tractus
 h *Ibid.* montani (h) Judææ , *Josepho comi-*
 v. 39. *te* , ut Elifabetham gravidam invi-
 feret , mansitque apud illam tres men-
 ses , quibus exactis , domum reverti-
 tur post Joannis nativitatem. Ut pri-
 mùm insonuit Mariæ vox , Elifabetham
 salutantis , Joannes materno utero clau-
 sus exultavit , rationis compos , &
 i *Ibid. v.* Spiritu Sancto (i) repletus. Josephus,
 15. & cum Mariam , uterum ferentem nollet
 44. diffamare , illam occultè dimittere me-
 d *Matth.* ditabatur. (l)
 1. v. 19. Tandem aliquando JESUS CHRI-
 m *Mat.* STUS Æterni Patris Filius nascitur Vir-
 2. v. 1. gini Matri Mariæ , in spelunca quadam
 & *Luc.* (m) Bethlehemi muro adjacente , anno
 2. à v. 4. ab Orbe condito 3975. & à principio

A.O.C.

3975.

Heb-

A.O.C. Hebdomadarum Danielis 453. anno præterea 40. imperii Augusti, & regni Herodis 36. Consulibus Augusto Cæsare XII. & L. Cornelio Sylla.

Christus Dominus 8. a natalibus die, in ipsamet spelunca Bethlehemica, circumcisionis legi paret, atque inclementi ferro sui præputii caro (n) secatur, non obligatione, se propria ipsius voluntate; cui Sanctissimum nomen JESU fuit inditum. Die verò ab ejus nativitate tertio decimo, seu Januarii sexto, in eodem nativitatis loco, tres Magi, viri sapientes, & regia dignitate illustres, præeunte stella, quam in oriente (o) viderant, Bethlehemum ex Arabia Felice venerunt, & Jesum adorarunt, verum Regem, verumque Deum.

Expletis à partu virgineo 40. diebus, Puer Jesus ex præscripto Legis Mosaycæ (à qua immunis) Deo sistitur in Templo. (p) Pariterque B. V. Maria, Purificationis legi subdi voluit. Quibus peractis, in Civitatem Nazareth (q) se conferunt: ubi Josephus in somno admonitus, cum Puer, & Matre, (r) eadem nocte in Ægyptum secessit, persecutionis vitandæ causâ. Nec multum post, videns Herodes, (s) quoniam illusum esset à Magis, neci tradidit omnes pueros Bethlehemitas, bimulos, & infra, ne elaberetur Puer Jesus, cui Magi regnum Judææ deferri nunciaverant.

n *Luc. 2.*

v. 21.

o *Mat. 2.*

à v. 1.

p *Luc. 2.*

à v. 22.

q *Ibid.*

v. 39.

r *Mat. 2.*

v. 13.

s *Ibid.*

v. 16.

t <i>Ibid.</i> à v. 19.	Josephus iterum in somno admonitus (t) Ægypto proficiscitur cum Uxore Maria, ejusque Filio, atque in Palæstinam venit: Archelaum tamen veritus in Galilæam concessit, ut habitaret in Nazareth.	A.O.C.
u <i>Luc.</i> 2. v. 43.	Cum Jesus, duodecimum annum ageret, Jerosolymam adducitur, (u) sed Parentibus suis sese occultè subduxit, mansitque, fortè mendicans, tertio autem die reperitur in templo. (x)	3987.
x <i>Ibid.</i> v. 46.	Jesus Christus verò, anno ipsius (y)	4005.
y <i>Luc.</i> 3. v. 23.	30. ineunte, qui erat annus 16. imperii Proconsularis Tiberii, ad Joannem venit, ut ab eo baptizaretur: cumque die 6. Januarii baptizatus fuisset, & ex aqua egressus, (z) apertum fuit Cælum, non aëris, neque Cœlorum reformatione, sed imaginaria tantum, vel intellectuali visione. Tunc Spiritus Sanctus descendit corporali specie columbæ, (a) quæ verum fuit animal. Tunc pariter audita est vox Patris: Tu es Filius meus, &c.	
z <i>Luc.</i> 3. v. 21.	Jesus aquis tinctus in Jordane, Spiritus Sancti afflatu in desertum (b) se recipit: ibi nihil comedens, cum 40. diebus jejunasset, (c) postea esuriit, atque à Diabolo aggressus, tribus tentationibus impetitur, eo ipso ordine, quo à Matthæo recensentur cap. 4.	
a <i>Ibid.</i> v. 22.	Christus D. præsens adest nuptiis in Cana Galilææ: ubi aquam (d) verè convertit in vinum die 6. Januarii, anno 31. ipsius excurrente. Ab hoc mi-	4006.
b <i>Luc.</i> 4. v. 1.		
c <i>Ibid.</i> v. 2.		
d <i>Joan.</i> 2. a v. 7.		

A.O.C.

raculo suam exorsus prædicationem , ad 3. annos, & aliquot menses, eam protraxit. Christus verò cum 3. Apostolis (e) montem Thabor conscendit, in quo Petrus, Jacobus, & Joannes, atque Moyses in corpore assumpto, & Elias in proprio, lucida nube desuper offusa, Christum intuentur (f) instar Solis splendentem, atque niveo candore perfusum.

4009.

Sexto die ante Pascha, Christus Dominus honorificè excipitur Cœnâ à Simone Leproso, Bethaniæ incolâ. Quo in tempore Maria illa (g) olim impudica Christum ungit, seu pretioso unguento caput, & pedes ejus perfundit; quam ipse suæ gratiæ beneficio in bonam frugem conversam, à peccatis condonarat, & in libertatem à septem dæmoniis vindicarat. (h) Hæc eadem est Maria Magdalena, Lazari, Marthæque soror.

Feriâ primâ, quam nos Dominicam vocamus, Christus Jerosolymam (i) ingreditur: populus autem ei gratulans, & plaudens, Hosanna, id est, Salva quæso acclamabat. (l) Quo die iterum Bethaniam (m) concessit. Feriâ secundâ, iterum Christus Jerosolymam repetens, ficum offendit fructibus carentem, cui imprecatur, & aridam (n) facit; quam ejus Discipuli sequenti die vident, atque mirantur arefactam.

Feriâ quartâ, Judas Christi Domi-

e *Mat.*

17. v. 1.

f *Ibid.* à

v. 2.

g *Luc.* 7.

à v. 37.

e. 8.

v. 2.

h *Mat.*

26. à v.

6. *Mar.*

14. à v.

3. e. *Jo-*

an. 12. à

v. 1.

i *Mar.*

11.

l *Ibid.*

v. 9. e.

10.

m *Ibid.*

v. 11.

n *Ibid.*

v. 14.

<p>o <i>Mat.</i> 26. v. 2. 3. 14. & 15. & p <i>Mat.</i> 26. v. 17</p>	<p>ni prodicionem cum Principibus Sa- cerdotum paciscitur. (o) Feriâ verò quintâ, seu Lunâ 14. mensis Nisan ad secundam vesperam, Christus Domi- nus ultimum Pascha, (p) & à suo Baptismate quintum peregit eodem die, quo Judæi illud celebrarunt. Igitur Chri- stus cum Discipulis in pedes erectus agnum paschalem comedit: deinde men- sæ una Paropside, ac pluribus cati- nis instructæ accumbit, cœnam com- munem sumpturus, in qua V. Euchari- stix Sacramentum (q) instituit, Juda præsente, qui porrectam à Christo Eu- charistiam sub utraque specie sumpsit. Hac verò absolutâ cœnâ, (r) surgit Chri- stus, & lavat pedes Apostolorum. Christus autem, his peractis, Cœ- naculo egressus cum Discipulis, Mon- tem Olivarum (s) concessit, ibique orans, sanguinis sudore naturaliter (t) perfunditur. Gabriel autem in cor- pore assumpto ei apparet, ac ipsum verè confortat. (u) Judas autem prodicionem perpe- trat, eademque nocte Christus (x) com- prehendi se finit. Vinculis igitur irre- titus, ad Annam primùm, deinde ad Caipham Pontificem ducitur. (y) Pe- trus in domo Caiphæ, ter Christum (z) pernegat: nec aliam ibi, nec ali- bi adjecit negationem: Fidem tamen non amisit. Feriâ tandem sextâ, Christus ad Pi- latum ducitur. Pilatus verò ipsum se-</p>	<p>A.O.C. 4009. 2009. 2009.</p>
<p>q <i>Mat.</i> 26. à v. 26. & <i>Mar.</i> 14 à v. 22. r <i>Joann.</i> 13. à v. 2. s <i>Mat.</i> 26. v. 31 t <i>Luc.</i> 22 v. 44. u <i>Ibid.</i> v. 43. x <i>Joan.</i> 18. v. 8. & 12. y <i>Ibid.</i> v. 13. & 24. z <i>Mar.</i> 14. à v. 66.</p>		

mel

A.O.C.

mel flagellari jubet, (a) ac post impositam Christo spineam coronam, in ipsum mortis sententiam tulit.

Primùm Jesus Christus humeris suis Crucem (b) gestat; deinde tamen solus Simon (c) Cyrenæus. Ubi Christus ad Calvariæ montem perductus est, imminente meridie in Crucem agitur, (d) ibique inter duos latrones, clavis pariter crucifixos, è Cruce pendet, corpore nudo, sed non omnino, atque spineâ coronâ capiti impositâ. Cujus manus duobus clavis Cruci affixæ tenentur: ejus verò sacri pedes *aliis duobus clavis* tabulæ suppedaneæ affiguntur. Sacrum denique Christi Corpus cui-dam scabellulo in medio Crucis stipite defixo acclinatur, & quasi à tergo innititur.

4009.

Beata V. Maria ibi (e) adest, acerbissimo quidem tacta dolore, sed animi, viriumque deliquium non patitur. Tunc universus terrarum Orbis nigris obducitur (f) tenebris. Christus autem Dominus annos natus 33. tresque menses, moritur. Cujus latus dextrum lanceâ confossum, sanguine primùm, deinde aquâ (g) manavit. Ac tandem Judaico ritu sepelitur.

Fluxerunt ergo à soluta captivitate Babylonica, seu ab initio Hebdomadarum (h) Danielis usque ad Mortem Christi Domini 487. anni.

a Joann.
19. v. 1.
& 2.

b Ibid.
v. 17.

c Luc.
23. v. 26

d Ibid.
v. 33.

e Joann.
19. v. 25

f Mat.
27. v. 45

g Joann.
19. v. 34

h Dan.
9. à v.
25. ad
27.

ULTIMA MUNDI ÆTAS,

*A Morte Christi Domini usque ad
Mundi Novissima.*

§. I.

i *Luc.* 24
à v. 1.

1 *Mar.*
16. v. 9.
& *Joan.*
20. à v.
11.
m *Acto.*
1. v. 4.
n *Joan.*
21. à v.
15.
o *Joan.*
20. à v.
21.
p *Mar.*
16. v. 15

Illucescente aurora diei Dominici
posteaquam Sacrum Christi Corpus
ferme 36. horis in sepulchro jacue-
rat, à morte ad vitam (*i*) suapte vi,
ac potestate rediit Christus, plene refe-
cto, atque animato corpore. Eo tem-
poris plures Sancti ad vitam pariter
rediguntur, *sed mortalem*. Ubi Chri-
stus resurrexit, primùm Virgini Ma-
tri suæ Mariæ sese conspicuum exhi-
buit: deinde Mariæ Magdalenæ, La-
zari, Marthæque (*l*) forori ubertim ad
sepulchrum illacrymanti. Christus autem
per 40. dies post Resurrectionem Apo-
stolis verba fecit, corpore vestibus cir-
cumtecto, verè (*m*) convescens, &
loquens de Regno Dei. Tunc tempo-
ris Beato Petro actu detulit Christus
(*n*) supremum in totam Ecclesiam jus,
& imperium. Reliqui verò Apostoli,
Petro autoritate minores, non huic,
sed Christo immediate acceptam (*o*)
referunt jurisdictionem. Quibus omni-
bus promulgandæ Legis Evangelicæ,
& Ecclesiæ per Orbem dilatandæ pro-
vinciam (*p*) mandat Christus, eâ

4009.

Fi-

A.O.C. Fidei, & morum perfectissima cognitione instructis, ut & antiquos Prophetas, & posteriores Ecclesiæ Patres longè, latèque anteirent.

4009. Die verò quadragesimo post Resurrectionem suam, qui eo anno incidit in feriam quintam, seu diem Jovis, Christus Dominus Discipulos suos in montem Oliveti adducit, illisque valere jussis, sua præpotenti virtute paulatim in altum erecto corpore (*q*) fertur; in æthere autem per lucidissimam nubem (*r*) Apostolorum oculis subducitur, atque subito in culmen Cœli Empyreï se recepit, Angelorum choris stipatus. Tunc unà secum Sanctorum animas, quas è Limbo eduxerat, in Empyreum evexit, suaque pedum vestigia in montis vertice reliquit impressa. Hinc Christi Discipuli Jerosolymam se (*s*) conferunt; ubi in orationem funduntur, ac jactâ verâ, licitaque sorte, signo etiam cœlitus immisso irradiante, Proditoris Judæ Apostolatam (*t*) Mathiæ deferunt.

4009. Exacto die post Christi Ascensionem nono, atque die Dominico excurrente, Divinus Paracletus non in duodecim Apostolos modo, inque Beatam V. Mariam, sed etiam in alias pias mulieres, & Christi Discipulos, qui erant in Cœnaculo, (*u*) cœlitus illabitur, dispertitis, seu dissectis linguis, *verè igneis* super singula Apostolorum, ceterorumque, qui ibi aderant,

q *Act. 1.*
v. 9.

r *Ibid.*

s *Ibid.*
v. 12.

t *Ibid.*
v. 26.

u *Act. 2.*
v. 1.

capita insidentibus. Tunc omnes infusam linguarum cognitionem acceperunt : quippe qui omnium nationum linguis fuerunt instructi , atque licet solâ suâ patriâ , seu vernaculâ linguâ conciones ad populos , & nationes linguis discrepantes haberent , plene audiebantur , & intelligebantur. Eodem die Petrus (qui crimen , quod sine infidelitate Christum negando admisserat , lacrymarum imbre laverat) sapientiâ , & cœlestibus virtutum donis perfusus in publicum (x) erumpit , ac Ierosolymis Christum verum Deum annunciat adeo felici exitu , ut animæ circiter tres mille sacris baptismi aquis fuerint (y) expiatae.

x *Act.* 2.
à v. 14.

y *Ibid.*
v. 41.

z *Act.* 3.
v. 2.

a *Ibid.*
à v. 11.

b *Act.* 4.
v. 4.

c *Ibid.*
à v. 5.

d *Act.* 5.
à v. 2. ad
5.

Petrus autem claudio cuidam , qui ante atrium in extima Templi porta Corinthia , ære fabrefacta eleemosynam (z) petebat , restituit incolumitatem. Petrus , sanato claudio , in ea quæ adhuc saltem aliqua parte superstes erat , porticu à Salomone constructa , hoc est in atrio gentium , quò populus turmatim confluxerat , concionem (a) habet , atque quinque millia virorum in Christi Fidem in præsentia consentiunt. (b) Qua de causa Petrus sequenti die causam dicere jubetur in magno Synedrio , (c) in quo etiam Annas consedit , sed non erat Summus Pontifex. De crimine , quod Ananias , & Saphira admisserant , jure inquit (d) Petrus ; quibus fraudis , & gravis fa-

4009.

cri-

A.O.C.

crilegii pœnam, *non ad supplicium sem-
piternum, sed ad expiationem peccati*
infligit Deus. Dehinc Petrus, aliique in
carcerem detruduntur, sed Angelo car-
ceris januas (e) recludente, foras emmit-
tuntur vetante nullo. Gamaliel Legif-
peritus, *qui eo tempore jam in Chri-
stum crediderat*, Pauli & Barnabæ Præ-
ceptor, ac tandem Christi Martyr, im-
piorum Theodæ, & Judæ Galilæi men-
tionem fecit (f) in Concilio: sed hi
multis antè annis diem obierant.

4009.

Hoc eodem mortis Christi anno
excurrente, Judæi Græci non sine cri-
mine (g) obmurmurant. Apostoli ve-
rò septem ordinarunt Diaconos, pa-
triâ Græcos, sed Religione Judæos per
solam manuum (h) impositionem cum
debita verborum forma: ut illi libe-
rius prædicationi (i) & orationi in-
cumberent: atque ut hi etiam sacræ &
profanæ mensæ (l) assisterent.

Diaconorum ille, cui Nicolao (m)
nomen, *non fuit Author hæresis Ni-
colaitarum* (n) in promiscuum femi-
narum usum effusorum. Omnium au-
tem Archidiaconus fuit Stephanus, qui
dum in Cœlum, eò anhelans, & suspi-
rans, oculos (o) intendit, Dei Essen-
tiam non videt: videt tamen Christum
Dominum in Empyreo stantem, quan-
dam etiam Divinam claritatem corpo-
ralem, eximiumque splendorem; at-
que cœlos non corporis, sed mentis
acie contemplatur apertos.

e Ibid.
v.19.

f Ibid. à
v.34.ad
37.

g Act.6.
v.1.

h Ibid.
v.6.

i Ibid.
v.4.

l Ibid.
vv.2.&
3.

m Ibid.
v.5.

n Apoc.
2.v.15.

o Act.7.
v.55.

p Aet. I. v. 13. * Galat. I. v. 19.	Hoc anno Christi 34. exeunte, Jacobus Apostolus, Alphæi (p) filius, & Domini (ut ajunt) * Frater, Jerosolymitani Episcopatus honore primus decoratur. Hunc ad Episcopalis dignitatis ornamentum quibusdam sacris insignibus uti solitum multi ferunt : in quorum sententiam ipse consentio.	A.O.C. 4009.
q Aet. 8. v. 1. r Ibid. a v. 14.	Anno à Christo nato 35. Diaconi, & fideles in Christum credentes ob grafsantem in eos persecutionem Jerosolymis excedunt (q) præter Apostolos. Petrus autem Joanne comite, paulò post Samariam se recipit, (r) ut quos Philippus Diaconus ad Christi Fidem converterat, in eadem Confirmationis Sacramento firmaret. Eo temporis Simon Magus callidè se in Christi Religionem (s) insinuavit, sacris Baptismi aquis tinctus à Philippo. Sed ubi Simon pecuniâ suâ gratiam dandi Spiritum Sanctum per manus impositionem excipere (t) ambit, gravissimum crimen admittit, cui Simonix nomen inditum est. Post hæc Philippus ab Angelo admonitus, Eunuchò (u) Abyssino Candacis Reginae Æthiopum occurrit in via, quæ ducit in urbem Gazam Philisthinorum, ac ipsum sacro Baptismate abluit. <i>Eunuchus autem non erat religione Judeus.</i>	4010.
s Ibid. v. 13.		
t Ibid. v. 18. & 19.		
u Ibid. v. 27.		
x Aet. 22. v. 3.	Saulus verò, Cilix (x) Tarsensis, equo insidens Jerosolymis proficiscitur, qui ubi Damascum proprius accedit, cœlesti luce perfusus, atque à Deo	

per-

4010. perculsus (y) in terram labitur. Comites autem Sauli, lucem illam (z) vident, sed Sauli, & non Christi vocem audientes, in terram pariter (a) stupefacti corruunt. Exsurgit quidē Saulus, ac Damascum ingreditur. Hic ab Anania de Fide Christi optimè merito, post tres dies, & luminum vis ei integratur, (b) & sacrum suscipit Baptismum excurrente anno Christi *tricesimo sexto*.
4011. Priusquàm Apostoli in varias orbis plagas Jerosolymis abscederent, Symbolum Apostolorum nomine vulgatum, *alii alios articulos pronunciantes*, componunt: pariterque Matthæus suum EVANGELIUM conscripsit sermone Hebraico. Cornelio autem Gentili, viro ecquidem justo, & perinde in Deum, atque homines pio apparet (c) Angelus, hominis speciem referens. Quem ut vidit Cornelius oculorum acie, ipsius iussa exsequitur. Petrum igitur in urbe Joppe agentem (d) accersit, ipsumque Casareæ pio, & religioso cultu adorat, (e) sed non latriâ. Cornelius autem sacro Baptismate abluitur à Petro: ipse tamen non fuit Gentilium primus, qui Christianam Fidem suscepit. Petrus Apostolorum Princeps in altissimam extasim cœlitus ei immissam raptus, (f) vas, velut linteum, hoc est Ecclesiam alta mente contemplatur. Post hanc Petri visionem, Apostoli invicem distrahuntur per orbem, anno Christi *septimo supra trigesimum*.
- 4012.

y Aet.

9. à v. 3.

z Aet.

22. v. 9.

a Aet.

26. v. 14

b Aet.

9. à v. 9.

c Aet.

10. v. 3.

d Ibid.

v. 22.

e Ibid.

v. 25.

f Ibid.

v. 11.

	Petrus ergo laudato anno Antiochiam concessit, ibique septennium in Summo Pontificatu exegit: ubi tandem fideles in Christum credentes glorioso Christianorum nomine (g) donantur.	A.O.C.
g Aet. 11.v.26	<i>Præsenti etiam anno 37.</i> Jacobus Apostolus, Zebedæi filius, instar Solis Hispaniæ nostræ illuxit, ac bonum nuncium detulit, Christi scilicet Evangelium. Cui Cæsaraugustæ agenti, atque ad Iberum flumen in orationem fuso, sese conspicuam exhibuit V. Maria. Jacobus igitur in honorem Deiparæ, Oratorium erexit ibidem. Verum ipse Hispaniâ excedens, Jerosolymam repetiit, ubi ab Herode Agrippa (b) Aristobuli filio, ultimo supplicio afficitur anno Christi 44. à quo etiam	4012.
h Aet. 12.v.1. ¶ 2.	Petrus eodem anno in vincula (i) conjicitur. Sed Petrus Angeli dicto parens, velox se in pedes erigit, quos cum sandaliis muniisset, (l) in libertatem vindicatur.	4019.
i Ibid. v.6.		
l Ibid. v.8.	Petrus igitur eodem Christi anno 44. jussus à Deo Romam venire, urbem hanc, orbis caput ingreditur: ubi, relicto Antiochiæ Evodio, suam Pontificiam Cathedram fixit, anno Christi 45.	4019.
	Quo anno Petrus Græcè suam scripsit PRIMAM EPISTOLAM CANONICAM, antequam Marcus, qui Romæ suum EVANGELIUM Græco conscripsit eloquio, ab ipso Alexandriam mitteretur. Laudatam Petri Epistolam Româ in Orientem detulit (m) Silas: in qua Roma	4020.
mi. Pet. ult. v. 12.		

me-

A.O.C. metaphorice appellatur *Babylon*, & merito. (n)

n *Ibid.*

4020. Saulus, qui etiam Paulus antea vocabatur, & Barnabas Antiochiam reversi sacro ritu ordinantur (o) Episcopi, eodem Christi anno 45. Postea vero Paulus, excoecato Bariesu, qui Elymas etiam, hoc est, Magus (p) nominatur, Sergium Paulum convertit ad Christi fidem, à quo Pauli nomen non accepit.

v. 13.

o *Aet.*

13. v. 3.

p *Aet.*

13. v. 7.

8.

4026. Anno Christi 51. Jerosolymis sacrum habent conventum (q) Petrus, Paulus, Jacobus Alphæi, Joannes, (r) alii: in quo Petrus circa controversiam Judæos inter, & Gentiles fideles sententiam dicit, quam Jacobus (s) explicat. Absoluto Apostolorum Jerosolymitano concilio, cum Petrus (t) venisset Antiochiam, merito à Paulo reprehenditur: procul tamen à Petro abfuit omnis error in observantia legalium. Postmodum Paulus, & Barnabas (u) propter Joannem Marcum, alium sane à Marco Evangelista, dissentientes, invicem corpore disjunguntur, salvo tamen mutuo Charitatis vinculo. Cum Paulus Timotheum invenisset filium Eunice, feminae Judææ fidelis, (x) hoc est, Christianæ, & Patre Gentili natum, ipsum circumcidit: quod Paulo virio non vertam.

q *Aet.*

15. v. 6.

r *Gal. 2.*

v. 8.

s *Aet. 15*

v. 13.

t *Gal. 2.*

à v. 11.

u *Aet.*

15. v. 39

x *Aet.*

16. v. 1.

4027. Anno Christi 52. Paulus Apostolus Athenas concessit; ubi Spermoligi instar ab aliquibus (y) traducitur. At Paulus, cum in Athenarum vico, qui

y *Aet.*

17. v. 18

Areo-

z *Ibid.*
v.34.

Areopagus vocabatur, concionem haberet, Dionysium (z) Areopagitam, postea Parisiensem Episcopum, *eiusque uxorem* Damarim ad Fidem Christi convertit. Hic ille Dionysius est, qui videns Heliopoli mirandam contra naturam Solis defectionem, quæ tempore Passionis Christi contigit, obstupuit. Ibi etiam ut animadvertit Paulus aram

a *Ibid.*
v.23.

IGNOTO DEO (a) inscriptam, hoc est, Deo vero, & ineffabili, orationem in Athenienses ipse retorquet optimus Rhetor.

c *Act.*
18. v.1.

Posteaquam Paulus Corinthum (c) se recepit; invenit ibi Aquilam Ponticum, alium sane ab Aquila Pontico, Scripturæ interprete, & PRIMAM AD THESSALONICENSES EPISTOLAM dedit. Thessalonica autem erat urbs amplissima, Macedoniæ Metropolis, in qua erat Ecclesia Christiana, quam Paulus (d) unâ cum Sila, & Timotheo salvere jubet. Thessalonicenses monet Paulus, ut uxoribus suis (e) castè & honestè utantur. Illorum verborum (f) sensum: Dominus in jussu, & in voce Archangeli Michaëlis, & in tuba Dei descendet, interroganti dabo.

d 1. *Thes*
sal. 1. v.
1.

e *Ibid.*
4. v.4.

f *Ibid.*
v.15.

g *Act.*
18. v.11

h *Ibid.*
v.3.

Paulus Corinthi longam sesquianni moram (g) traxit, arte scenofactoria (h) victum sibi comparans: tabernacula enim, & conopœa ex pellibus assutis conficiebat. Corinthi pariter SECUNDAM AD THESSALONICENSES EPISTOLAM conscripsit, anno Christi 53. L. Junius Gallio fuit frater L. Annæi Se-

4028.

ne-

4006. necæ, Præceptoris Neronis, quem Corduba, urbs Hispaniæ clarissima genuit. Quæ circumferuntur Pauli ad Senecam, & Senecæ ad Paulum epistolæ, ad fabellas amando. Laudato igitur Gallionē, Achaïæ Proconsule, Paulus Corinthiis fidelibus (i) vale dicens, navim conscendit, comitibus Priscilla, & Aquila, atque Cenchreas appulit, alterum Corinthi portum: ubi (l) Paulus sibi caput totondit, ut Nazaræatūs votum expleret.

i Ibid.

v.18.

l Ibid.

v.18.

4029. Anno Christi 54. Paulus Cenchreis venit (m) Ephesum, Metropolim Asiæ minoris. Inde Cæsaream Palæstinæ, & Antiochiam Syriæ se confert. Eo tempore Apollo, (n) verè alius ab Appelle, cujus meminit Paulus cap. 16. ad Rom. v.10. à Priscilla, & Aquila plenè instructus (o) Fide Christiana, Jesum Christum annunciat. Verùm Paulus peragratis, unius anni spatio, Galatiâ, & Phrygiâ, Ephesum (p) iterum accedit, anno Christi 55. Ephesi non modo multa mala per homines inhumanitate (q) ferinos perpeffus est Paulus; sed etiam Demetrius (r) aurifex, qui Dianæ simulachra, & imagines Dianæ templum representantes effungebat, cum aliis opificibus pariter tumultuantibus in Paulum invenitur.

m Ibid.

v.19.

n Ibid.

v.24.

o Ibid.

v.26.

p Act.

19. v.1.

q 1. Cor.

15. v.32

r Act.

19. à v.

24.

Adhuc Paulus Ephesi versabatur, cum PRIMAM EPISTOLAM AD CORINTHIOS scripsit: in qua Paulus verissi-

s 1. Cor. 1. v. 17.	mè (s) inquit : Non misit me Christus baptizare. Quamvis luxuria, & gula sint peccata carnalia, seu in carnali delectatione completa, verum nihilominus habet, quod ait (t) Paulus: Omne enim peccatum, quodcumque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. Paulus, ut omnes continentes, & virgines (u) essent, serio volebat, & optabat. Matrimonii tamen honestatem ultro concedens, aliquibus, asseruit, non omnibus melius, idest facilius, magisque tolerandum esse nubere, quam uri. (x)	4.0.C.
t Ibid. c. 6. v. 18.		
u Ibid. c. 7. v. 7.		
x Ibid. v. 9.		
y Act. 19. v. 10	Ephesi duos annos (y) exegerat Paulus, tertioque (z) excurrente venit in Macedoniam post sacram Pentecostem (a) anni à Christo nato 57.	
z Act. 20. v. 31		403 2.
a 1. Cor. 16. v. 8.	Pulsus Epheso Paulus, Timotheo, quem Episcopum (b) crearat Ephesinum, Epistolam dedit è Macedonia, quæ PRIMA AD TIMOTHEUM inscribitur. Etiam pro Regibus infidelibus, & ethnicis orari vult (c) Apostolus. Unus :: Mediator Dei & hominum appellatur (d)	
b 1. Timoth. 1. v. 3.	Jesus Christus: nec tamen alii inferioris ordinis mediatores negantur. Radix omnium malorum est avaritia, seu inordinatus divitiarum appetitus. (e)	
c Ibid. c. 2. v. 2.		
d Ibid. v. 5.		
e Ibid. c. 6. v. 10.		
f ad Titum. 1. v. 5.	Tito etiam sibi charissimo, quem Cretæ (f) reliquerat, atque Cretensis Ecclesiæ constituerat Episcopum, EPISTOLAM conscripsit, cum ipse Paulus in Epiro ageret (g) juxta Nico-	
g Ibid. 3. v. 12.		

po-

A.O.C.
4033.

polim, anno Christi 58. Tito significat (*b*) Paulus, ut Cretenses durè increpet, & meritò : quamvis ipse Timotheum, ut cum suis Ephesiis (*i*) patienter agat, hortetur. Omnia (inquit Paulus *l*) munda mundis, hoc est Christianis, Sanguine Christi mundatis nullus cibus vel naturâ suâ, vel propter legem Moyfis habendus est immundus. Coinquinatis autem, seu peccatoribus, & infidelibus nihil est perfectè mundum.

4033.

Præterea Paulus cum Nicopolim hyemis tempore pervenisset, SECUNDAM EPISTOLAM AD CORINTHIOS misit: in qua (*m*) testatur se *Lucam*, qui jam antè suum EVANGELIUM literis mandarat Græcis, Theophilo, viro Antiocheno dicatum, cum Tito misisse per omnes Ecclesias. Non enim qui se ipsum commendat, ille probatus est, inquit Paulus, (*n*) & verum habet: quo ergo pacto Paulus, alique se ipsos commendarunt? Paucis dabo. Paulus igitur rerum Divinarum visione, & revelatione (quæ re, & nomine differunt) in Domino gloriatur (*o*) fuisse perfusum. Ipse enim terræ inhærente corpore in Cælum Empyreum, inque Angelorum Hierarchias alta mente elevatus, supra naturam (*p*) rapitur anno Christi 44. Quo in raptu Paulus irradiante lumine gloriæ, non modo in visionem intelligibilium elevatur, secundum quod in se ipsis, & in pro-

h *Ibid.*
v.13.
i 2. *Tim.*
4. v.2.
l *ad Titum.* 1.
v.15.

m 2. *Co.*
8. v.18.

n *Ibid.*
10. v.
ult.

o *Ibid.*
12. v.1.

p *Ibid.*
v.2.

priis naturis videntur , sed & Divinam Essentiam in se clarè contemplatur , (*q*) cœlestis Paradisi dulcedine summè allectus. Sed ne Paulus revelationum magnitudine in superbiam abuteretur , (*r*) & corporis infirmitate cruciatur , & concupiscentiæ illecebris titillans affligitur.

Laudato Christi anno 58. EPISTOLAM AD ROMANOS Paulus Græco sermone conscripsit Corinthi agens, aut in ejus portu. Estò Paulus fuerit Christo amicissimus, meritò se Christi servum (*s*) appellat. Christum , ut Hominem fateor Virgine Matre Maria natum, quem tamen Paulus hìc (*t*) factum dicit ; quia non naturali ordine , sed absque virili semine fuit genitus. Christus Dominus , nedum ut homo , sed & absolutè dicitur Prædestinatus Filius Dei (*u*) naturalis. Abraham , ut Pater fierit multarum gentium , in spem Divinæ promissionis contra spem virtutis naturalis generativæ , tam in se, quàm in Sara , penitus emortuæ (*x*) firmissimè credidit. Tribulatio , seu probatio (ut inquit Jacobus 1. v. 3.) patientiam operatur ; (*y*) non quia eam efficiat , sed quia materiam , & occasionem nobis suppetit excercendi actus patientiæ. Charitas Dei (*z*) cum increata , tum creata diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui etiam quodammodo datus est nobis.

Paulus autem Corintho venit Phi-

lip-

A.O.C.

lippos; inde Troadem: ubi Eutychum adolescentem è tertia Cœnaculi contignatione dilapsum ad vitam revocavit: (a) ibique navem conscendentes Pauli comites appulerunt Asson, seu Appolloniam, quò Paulus pedestri itinere se contulit. Asso autem solvens Paulus venit Mitylenem, Chium, Samum, Trogyllium, Miletum: (b) quò majoribus natu Ecclesiæ Ephesinæ convocatis, ultimum vale dixit. At quoniam Paulus vehementer optabat, (c) sacrum *Christiana* Pentecostes diem Jerosolymis peragere, iterum festinans navim conscendit, atque Coum, insulam è Cycladibus alteram in mari Ægæo applicuit, sequenti verò die Rhodum, ac tandem ad Patara portum appulit. (d)

Patara autem nactus navim, quæ rectà peteret Phœnicem Syriæ, eò vela ventis dedit: atque relictâ ad lævam insulâ Cypri, venit Tyrum, ubi Paulus septem dierum spatio diversatur. Tyro verò Ptolemaidem se recepit, ibique diem unum ut exegit, iterum itineri accingitur, atque Cæsaream Palæstinæ ingreditur. (e) Paulus Cæsareæ apud Philippum divertitur (f) alterum è septem primis Diaconis, qui ob Evangelii prædicationem (g) Evangelista cognominatur. Inde Jerosolymam pervenit ante Pentecostem. Ubi BB. Virgo Maria, annos nata 72. naturæ concessit, cujus anima quin fuerit unâ

a *Act.*
20. à v.
6.

b *Ibid.* à
v. 13.

c *Ibid.*
v. 16.

d *Act.*
21. v. 1.

e *Ibid.*
à v. 2.

f *Ibid.*
v. 8.

g *Ibid.*

cum

cum corpore in Cœlum assumpta, nullus dubito.

A.O.C.

h. *Act.* Paulus municipem Tarsensem, ac
22. à v. Romanum Civem se esse aperiens, (b)
25. à flagellis meritò eximitur Jerosoly-
mis. Sequenti verò die, cum Paulus
i. *Act.* in Synedrio, hæc in Principem Sacer-
23. v. 3. dotum Ananum regerit: (i) Percutiet
te Deus, paries dealbate, nullum cri-
men admittit; imò addens: Nesciebam,
fratres, quia Princeps est Sacerdotum,
amplissimam sibi promeruit laudem.
Verùm ob insidias Paulo a Judæis pa-
ratas, Claudius Lysias cum præsidio
l. *Ibid.* (l) illum mittit Cæsaream ad Claudium
à v. 23. Felicem, qui biennio (m) Præsidem
m. *Act.* egit. Hujus autem successor Porcius
24. v. 27 Festus Paulum, qui Cæsarem appella-
ret, Romam dimittit. Eo tempore Cæ-
saream advenerant Rex Agrippa, He-
rodis Agrippæ senioris filius, ejusque
n. *Act.* (n) soror Bernice.

25. v. 13 Anno Christi 59. Paulus navi Afri-
canæ Adrumetinæ impositus pervenit
Sidonem, ac juxta Cyprum navigans,
littoraque Ciliciæ & Pamphiliæ legens,
o. *Act.* appulit (o) Lystram, urbem Lycaoniæ,
27. à v. atque etiam Lyciæ. Ubi Paulus navim
2. Alexandrinam conscendit, quæ è Lystræ
portu solvens, tardè & perægrè vix
contra Gnidium Asiæ promontorium
devenerat, cum reflante vento cursum
deflexit in Cretam, atque Boniportum,
p. *Ibid.* à seu Salmonem applicuit (p) juxta Tha-
v. 6. lassam. Hinc solvunt Nautæ, ut per-

4034.

ve-

A.O.C.

veniant Phœnicem, portum, seu urbem, non Syriæ, sed Cretæ. Ex Affon igitur Cretensi discedentes, & Cretam præterlegentes, in maximum vitæ discrimen veniunt. Etenim Euro, seu Typhonico vento, qui Euroaquilo (q) vocatur, præjacentis elementi terga crispante, tumentibus etiam atque spumantibus undis in Caudam insulam delata fuit navis, quæ ubi in Melitensem insulam impegit, penitus quasiatur: quare alii natantes, alii tabulas arripientes, omnes denique, ut Paulus prædixerat, corpore incolumes ad terram (r) appullerunt.

Igitur Paulus tot marina discrimina transvadens, à Melitenfibus humanissimè excipitur. (s) Hic Paulus à vipera morsus (t) nihil mali patitur: imò ex illo tempore ea virtus concessa est Insulæ Melitensi, ut omnes serpentes veneno careant, & quantumlibet homines momorderint, nihil prorsus hi capiant detrimenti. Agebat tunc Melitæ Publius, qui tamen absoluto Melitenfium imperio (u) non potiebatur. Hunc autem Paulus sacris Baptisimi aquis abluit, ejusque Patrem febri, & dysenteria lectulo decumbentem (x) sanavit.

Exactis tribus mensibus, quos Melitæ (y) peregit Paulus, transactaque hyeme, iterum Paulus super navim Alexandrinam imponitur, Castoris, & Pollucis effigies in puppi depictas re-

q *Ibid.*
v.14.

r *Ibid.* à
v.41.

s *Act.* 28
v.1.

t *Ibid.*
v.5.

u *Ibid.*
v.7.

x *Ibid.*
v.8.

y *Ibid.*
v.11.

fe-

- ferentem. Hinc ergo Pauli navis Syracusas applicuit, ibique Paulus triduo (*z*) mansit; indeque oram Siciliae maritimam prætervecta, Rhegium appulit, Civitatem Calabriae. Rhegio autem solvens venit Puteolos, Campaniae urbem juxta Neapolim. (*a*) Puteolis verò, ubi septem dies exegerat Paulus, ad Appii Forum, ac Tres Tabernas se contulit (*b*) itinere pedestri: quò Christiani ei occurrerunt: ac tandem Romam ingreditur, anno 3. Imperii Neronis: ibique biennium egit in domo, (*c*) quam ipse sibi conduxerat. Hucusque Lucas, qui ACTUS APOSTOLORUM Romae conscripsit, eorum historiam protraxit.
- Paulus Romae subsistens plures scripsit epistolas. Primò quidem SECUNDAM AD TIMOTHEUM EPISTOLAM conscripsit. In qua (*d*) inquit Paulus: Gratias ago Deo, cui servio à progenitoribus, scilicet Patriarchis, & Prophetis, servitio derivato. Verum habet, quod nobis Paulus testatum (*e*) reliquit: Bonum certamen certavi, cursum consummavi, quamvis ipse aliquot post annis adhuc fuerit superstes. In reliquo, addit ipse, reposita est mihi corona justitiae distributivae, cum quoad auream, tum quoad laureolam. Timotheo autem significavit, (*f*) ut secum ipse Penulam, hoc est, *vestem sacram*, quam Paulus Troade reliquerat, Romam deferret.
- z Ibid. v.12.*
- a Ibid. v.13.*
- b Ibid. v.15.*
- c Ibid. v.30.*
- d 2. Timoth. 1. v.3.*
- e Ibid. 4.v.7.*
- f Ibid. v.13.*

Ro-

A.O.C.

Româ etiam , per Tychicum mis-
sit EPISTOLAM AD EPHESIOS. Cujus pre-
me (g) verba illa : Ut (tò Ut non
significat causam , sed consequutionem
quandam) innotescat Principatibus , &
Potestatibus (id est duobus Angelo-
rum ordinibus , qui ex ipsorum nomi-
ne præminentiam in operando desig-
nant) per Ecclesiam (idest per Apo-
stolos prædicantes , non quia Angeli
aliquid discant per ipsos , sed solum
in ipsis Apostolis nota illis fiat) multi-
formis Sapientia Dei.

g *Ephes.*
3. v. 10.

4035.

Hæ duæ Epistolæ mox à me lau-
datæ , ante illas , quas itidem Romæ
dedit Paulus anno Christi 60. ad PHI-
LEMONEM scilicet Civem Colossensem
è Gentili Christianum factum ; ad PHI-
LIPPENSES , atque GOLOSSENSES , fue-
runt conscriptæ. Epistola ad Philippen-
ses per Epaphroditum , qui fuit Epif-
copus Philippensium , mittitur : quæ
verò ad Colossenses inscribitur , per
Tychicum. *Aliqua etiam scripta fuit à
Paulo Epistola ad Laodicenses.* Chri-
stus D. hîc (b) vocatur ab Apostolo,
non modo ut Deus , sed etiam ut Ho-
mo , Primogenitus omnis creaturæ. Ad-
impleo (inquit * Paulus) ea quæ de-
sunt non redemptionis , sed passionum
Christi , non equidem in se , seu in
capite , sed in Christi corpore mystico
idest Ecclesiâ , hujusque membris. Hoc
enim Christo deerat , ut sicut Christus
passus est in corpore suo , ita in Paulo

h *Col. I.*
v. 15.

* *Ibid.*
v. 24.

H

mem-

i *Ibid.* 2. v. 18. membro suo , aliique pateretur. Meritò Colossenses admonet (*i*) Paulus, ut malam Angelorum religionem , eò temporis Colossis , & Laodiceæ vigentem prorsus devitarent ; quippe quæ in humili , & superstizioso gestu se prosternendi , & adorandi Angelos, ceù hominum mediatores , Christoque superiores , versabatur. Præterea eisdem hortatur (*l*) Apostolus , ut piè suaviterque Psalmos , & Hymnos decantent. Hic est Ecclesiasticus cantus, quem tota recepit Ecclesia , ipsumque jussit alterna vice fieri , non ob cantorum defatigationem tantum ; sed Angelorum exemplo (*m*) edocta.

l *Ibid.* 3. v. 16. Denique præter EPISTOLAM AD GALATAS , quæ ubinam scripta sit , penitus ignoro , aliam omniumque novissimam Paulus Romæ dedit ad HEBRÆOS , eodem Christi anno 61. eHebraico sui temporis eloquio disertissimè scriptam. Cujus exordio jure Paulus nomen suum non præfixit. Hanc Latinam fecit Clemens Romanus.

m *Isaia* 6. v. 3. Job (*n*) non adversatur Paulus dicens: Cui enim (*o*) dixit aliquando Angelorum , Filius meus es tu , Ego hodie genui te. Hæc ultima verba æternam Christi generationem significant: quæ licet ex Psal. 2, ea desumserit Paulus , Davidem nec propriè , nec per se exprimunt. Quod minus est à meliore, idest majore , (*p*) & digniore benedicatur. Patriarcha Levi , cum Abraham

n *Job* 38 v. 7.
 o *H. b.* 1. v. 5.
 p *Ibid.* 7. v. 7.

A.O.C.

4036.

de-

- A.O.C. decimas solvit Melchisedecho, has sol-
viffe (q) dicitur: quia ipse Levi, Ja-
cobo Patre, Abrahami nepote na-
tus est. Absit tamen, ut Christum D.
in lumbis Abrahamæ fuisse à Melchisede-
cho decimatum putemus.
- Posteaquam Paulus Apostolus bien-
nium Romæ in vinculis exegit, libera
ipfi, quò vellet, abeundi fit potestas.
Quod quidem in causa fuit, ut in no-
stram Hispaniam pervenerit: sicut se
in animo habuisse olim Romanis (r)
4037. significaverat. Anno Christi 62. in Asia
urbs Laodicea, cujus meminerunt Pau-
lus (s) Apostolus, & Joannes (t) E-
vangelista, terramotu quassata cor-
ruit, sed brevi à civibus restituitur.
4038. Anno Christi 63. Jacobus Aposto-
lus, primus Jerosolymorum Episcopus
gloriosum subiit martyrium, lapidi-
bus obrutus. Hic autem Jacobus fuit
filius Mariæ, quæ & Jacobi, & Cleo-
phæ dicitur, Alphæo, seu Cleopha
(eadem quippe est persona) Patre na-
tus, Christo non moribus modo, sed
& aspectu simillimus. Qui EPISTOLAM
CANONICAM scripsit.
4043. Anno à Christo nato 68. Nerone
per omnes provincias in Christianos sæ-
viente, Petrus, & Paulus iterum Ro-
mam concesserunt. Ubi Petrus SECUN-
DAM scripsit EPISTOLAM in carcere Ma-
mertino. Hac autem epistolâ posterior
illa est, quam Judas Apostolus in lu-
cem edidit. Jesus Christus (inquit *
- q Ibid.
v. 9. &
10.
- r Rom.
15.v.
- s Colos.
4.v.13
- t Apoc.
3.v.14.
- * Judæ
v.5.

Judas) populum de terra Ægypti salvans , secundo eos qui non crediderunt , perdidit.

A.O.C.

Nero autem Petrum , & Paulum in carcerem detrudit , qui Nerone Authore gloriosissimum Romæ subiere martyrium anno Christi 69. atque Neronis Imp. 13. uno eodemque die , tertio nempe Calendas Julii.

Anno Christi 72. & Vespasiani Imp. 2. Jerosolymorum Templo admovetur ignis , ac in cineres dissolvitur : urbs incenditur , & funditus evertitur ; complanantur omnia : suprema denique clades Judaicæ Reipublicæ infertur. Hæc est desolatio Jerosolymæ à Christo (u) prædicta , quam finitis 70. Hebdomadibus faciendam vidit Daniel (x) Propheta.

4047.

u *Luc.*
21. ☉
à v. 41.
x *Dan.*
9.v.27.

Anno Christi 92. & Imperii Domitiani 9. Joannes Apostolus , & Evangelista vinctus ad Domitianum Romam mittitur. Postquam Joannes ex oleo ferventi , in quod missus fuerat , nihil detrimenti capiens emerfit , in Pathmon (y) insulam exul amandatur. Ubi anno Christi 97. & Domitiani Cæsaris 14. suam scripsit APOCALYPSIM , librum sane canonicum. Initio Imperii Nervæ Cocceii Joannes ab exilio revocatus , Ephesum repetiit , qua in urbe EVANGELIUM suum edidit. Qui etiam TRES scripsit EPISTOLAS ; quarum prima est protocanonica : secunda verò , quam feminæ nobili misit , quæ nomine proprio

4057.

y *Apoc.*
1.v.9.

4062.

Ele-

A.O.C.

Electa (z) vocabatur, deuterocanonica est; sicut Epistola tertia, in qua salutem dicit (-a-) Gajo Corinthio: de quo Paulus scribens ad Romanos (b) ait: Salutat vos Cajus hospes meus: & cujus etiam alibi (c) meminit Paulus.

Denique Trajano Cæsare, imperii habenas moderante, (quem B. Gregorii Magni precibus nunc superno Dei intuitu frui, fabulæ loco habeo) Sanctus Joannes Apostolus Ephesi moritur, anno Christi 101.

4066.

§. II.

SI quæ umquam immania scelerum monstra in Ecclesiam Christo percharam sævierunt, Nero, Mahometus, Lutherus, alii: maximè in illam ferro flammaque invehetur Judæorum (d) Danistarum ille, cui Antichristo nomen est, homo equidem (e) verus, sed animo ad scelus omne patrandum promptissimo. Quod sane Joanni in causa fuit, ut Danistarum Tribum alto silentio obvolveret, cum reliquas omnes Judæorum Tribus (f) recenset.

Babylon igitur Chaldaica ad finem mundi Antichristum parturiet, ex concubitu certè spurcissimo, humano tamen virili semine conceptum. Cui suus à Deo designabitur Angelus Custos. Qua in urbe omnes scientias animo quidem imbibet, sed artes superstitionosas impensius colet; quarum ope

z 2. Jo

an. v. 1.

a 3. Jo

an. v. 1.

b Rom.

16. v. 23

c 1. Cor.

1. v. 14.

d Gen.

49. v. 17

e 2. Thes

sal. 2. v.

3.

f Apoc.

7. v. 5.

in-

g2. *Thef*
sal. 2. v. innixus, mira patrabit opera, miracula
 tamen vera (g) nunquam edet.

9. *Mat.* His præfidiis instructus Antichristus,
 h. *Mat.* in universum terrarum Orbem (h) fuerit
 24. v. 14 promulgatum, quod nec modò, nec

400. 13
 41. 3. 1
 i *Apoc.* Apostolorum tempore fuit simpliciter
 17. executioni mandatum; atque urbs
 Roma, quæ Civitas magna Babylon

(i) vocatur à Joanne, à recta in Chri-
 stum Fide defecerit, funditusque cor-
 ruerit; postquam etiam Romanum Im-
 perium penitus subversum, in decem
 1 *Dan. 7.* Reges (l) fuerit divisum; tunc regnum
 à v. 23. (m) sibi capeffet Babylonicum.

m *Dan.* Qui deletis tribus Regibus, (n)
 7. v. 24. Ægypti scilicet, Africæ, & Æthiopiæ,
 n *Dan.* ac reliquis suæ ditioni subjectis, totius
 11. v. 42 Orbis Monarcha salutabitur. Cui ta-
 43. men Hispania nostra suas fasces non
 o *Joan.* submittet. Ejus autem Regia erit Je-
 5. v. 43. rosolyma, ubi Judæi Antichristo (o)
 veluti Messia cultum, & honorem de-
 ferent.

Antichristus in Ecclesiam Catholi-
 cam sævus & crudelis, nihil non ten-
 tatum relinquet, ut in eam gravius
 animadvertat insolitis, & inauditis tor-
 mentorum generibus. Quo tempore
 Mulier, (p) hoc est, Ecclesia fugiet
 in solitudinem: ubi & Verbo Dei spi-
 ritualiter pascetur, & Sacramentorum
 potissimum Eucharistiæ cibo.

p *Apoc.* Multi tamen erunt Christi milites,
 12. v. 6. verbo potentes & opere, qui adversus

A.O.C.

Antichristum pugnaturi, in arenam descendent. Quos inter Enochus, (q) & Elias (r) caput extollent, qui ad illud usque tempus vitam agent in Paradiso. At cum his tunc pariter venturos, Moysen, Jeremiam, aut Joannem pernego. Ubi autem Enochus, Jaredi filius, & Elias Thesbites suæ prædicationis tempus expleverint, (s) Antichristus vincet illos non animo, sed corpore, ultimo supplicio eos afficiens. Horum corpora in Jerosolymæ plateis (t) jacebunt; sed quarto post die à morte ad vitam (u) redigentur, ac Cœlos demùm conscendent.

Antichristus tandem aliquando, expletis tribus annis, sexque mensibus (x) suæ tyrannidis, & persecutionis, occidetur, atque in Orcum obtrusus, æternùm ibi pœnas luet. Tunc igitur Judæi Christi Religionem obviis ulnis suscipient. (y)

Nec multo post tempore, subducto siderum lumine, ac Sole tenebrosis velaminibus obvoluto, (z) ignitæ exhalationes, stellarum instar, immittentur in terram, quæ per ignem, non è propria sphaera dilapsum, sed ex concursu superiorum, & inferiorum causarum productum, plenè (a) purgabitur. Dehinc omnes Divina virtute, ceu causa principali, & Christi Resurrectione, ceu causa physica instrumentali, (nec tamen Angelos, non-nihil operæ ad hanc rem laturos nego)

q *Eccli.*

44.v.16

r *Ma-**lach.* 4.

v.5.

s *Apoc.*

11. a. v.

7.

t *Ibid.*

v.8.

u *Ibid.*

v.11. &

12.

x *Dan.*

12.v.7.

& *Apoc.*

13.v.5.

y *Eze.*

39.v.25

& *Osee*

3.v.5.

z *Mat.*

24.v.29

a 2. *Pet.*

ult. v.

10.

b *Joel.*

3. v. 2.

c 12.

c *Matt.*

24. v. 30

d *Matt.*

25. v. 34

c 41.

e *Matt.*

13. v. 43

resurgemus, alii alio sexu distincti, sed omnes numero iidem, staturâ, & ætate perfecti, atque omnis deformitatis corporalis expertes. Nec mora, in vallem (b) Josaphati confluent omnes: quò Christus D. præeunte (c) Cruce, in quam ipse actus fuit in Calvariæ monte, Cælo descendet: ibique judicabit omnes, alios quidem retributionis, & discussionis judicio, alios retributionis tantum.

Christus autem ubi sententiam voce sensibili feret: Venite benedicti &c. Discedite à me maledicti &c. (d) reprobi omnes, patente in profundum sinum ruptis compagibus terrâ, absorbentur. Sed reproborum aliqui, tetra caligine obsiti, atque immensam, ac mundi fecibus obvolutam ignis molem secum unâ trahentes in infernum, seu carcerem subterraneum detrudentur: ubi veri, & horribilis ignis pœnas æternum dabunt: jam jam nulla eis affulgebit spes salutis; nulla amissæ Beatitudinis consolatio: quare summo eos excruciante mœrore, miseri vitam agent miserrimam. Alii verò, pueri scilicet absque baptismo ex hac vita migrantes, perpetuæ damnationi, citra tamen pœnam sensus, Judicis sententiâ addicentur.

At Justi omnes, qui nec ficti Chiliarum regni deliciis affluent, nec corporis voluptatibus indulgebunt in terris, toto corpore (e) lucidi, im-

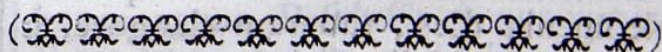
pas-

A.O.C.

passibiles, (*f*) subtiles, agiles (*g*) in altum, hoc est, Empyreum ferentur. Quibus Christus D. præibit, Angelorum, hominumque stipatus myriadibus. Unusquisque Beatorum, tribus ornatus animæ dotibus, clara Dei visione, fruitione, & comprehensione, sua erit mansione (*h*) beatus: eorum aliqui pellucidis Martyrum, Virginum, aut Doctorum laureolis multicoloribus, instar Solis præfulgebunt: omnes denique æternum vivent felices.

Quo tandem anno, hæc omnia fient, nihil certi diffinio, nec diffinire possum. Suspicio tamen, suspicio, non affirmo, quantum mihi optimis Patrum conjecturis hanc rem expiscari licet ex Sacris Literis, futura hæc omnia esse anno ab Orbe condito præterpropter 6000.

6000.

SACRUM HEBRÆORUM CALENDARIUM

ANNI MORTIS CHRISTI DOMINI.

ANNUS duodecim habet menses; dies verò 354. Mensibus lunaribus utebantur Hebræi, (*a*) alternatim plenis, seu dierum triginta, & cavis, seu dierum undetriginta. At intra 19. annos, intercalato septies uno mense, annum suum luna-

f 1. Cor.

15. v.

44. &

53.

g Sap. 3.

v. 7. &

Isai. 40.

v. 31.

h Joan.

14. v. 2.

a Eccli.

43. v. 7.

& 8. &

3. Esd.

1. v. 1.

I

rem

rem solari conciliabant. Hinc apud Hebræos anni forma erat Luni-Solaris.

Singulis diebus, mane, & vespere jure sacrificium. (b)

b Num.

28. à v.

3.

NISAN, SEU ABIB, MENSIS I.

DIERUM XXX.

Mensis

I.

c Deut.

16. v. 1.

Hic erat primus anni Hebraici mensis, cujus in diem 14. incidebat primum plenilunium post vernum Æquinoctium, aut Æquinoctium simul, & plenilunium. (c) Hinc Nisan jam partem Martii, jam partem Maii attingebat, jam totus intra Aprilem concludebatur.

d Num.

10. v.

10. &

cap. 28.

à v. 11.

& Psal.

80. v. 4.

Dies 1. Feria 6. Neomenia. Primus Hebraici mensis dies, non à synodo, seu conjunctione Lunæ cum Sole, sed à prima Lunæ phasi, seu apparitione determinabatur. Erat quidem Neomeniæ dies, tubarum clangore, & propriis sacrificiis celebris: (d) at propriè festus non erat, nec in illo opera servilia interdicebantur.

e Exod.

35. v. 2.

& 3.

Dies 2. Sabbatum. Septimus quisque Hebdomadæ dies, à requie Domini in prima rerum conditione Sabbatum appellatur. *Sed non exinde Sanctus, aut festus constitutus est Divino præcepto.* Ejus autem diei religio, rigidissimè post exitum de Ægypto, præcepta est, poenâ capitis violatoribus indictâ. (e) Quocumque festo die servilia opera prohibebantur; sed Sab-

ba-

bato insuper, etiam cibos coquere, & ultra sex stadia progredi. Quædam tamen opera servilia omnino necessaria (*f*) permittebantur. Sabbati solemnitas, ut & in ceteris aliis festis, inibat à præcedente vespera, & finiente sequenti vesperâ finiebatur. (*g*)

Dies 10. Feria 1. Delectus Agni Paschalis. Hebræi de Ægypto egressuri jubentur præparare agnum, quatri-duo ante Pascha: quod præceptum obligavit etiam in posterum. (*h*) Si commodè haberi non posset agnus, licebat & hœdum sumere: sed uterque debebat esse omnino integer, nec major anno, nec minor octiduo. (*i*)

Dies 14. Feria 5. Immolatio Agni Paschalis sub Solis occasum. Ad posteriorem utique hujus diei vesperam, inter Solem scilicet vergentem ad occasum, & Solem occiduum, immolabatur agnus Paschalis à quocumque Patre-familias, & nocte ineunte comedebatur. (*l*) Is autem dies, non festus, sed profestus erat, quatenus priorem vesperam festi azymorum complectebatur.

Dies 15. Feria 6. Solemnitas, & prima dies Azymorum, quam alii sex dies sequebantur. Esus azymorum solum per septiduum præcipitur, atque in eo primus, & septimus dies festi erant. (*m*) Agnus Paschalis eo tantum in loco, in quo Sanctuarium existeret, immolari poterat: at usus azymorum

f Mat.

12.v.5.

☉ 11.

g Lev.

23.v.32

h Exod.

12.v.3.

i Exod.

12.v.5.

☉ Lev.

22.v.27

l Exod.

12.v.6.

☉ 8.

m Ibid.

v.16.

Hebræos ubicumque existentes obligabat.

Dies 16. Sabbatum. Omer, five oblatio manipuli spicarum novæ messis hordeaceæ. Secundo die Azymorum, *etiam si Sabbatum esset*, offerebatur manipulus spicarum: atque ex eodem die inclusivè numerabantur septem hebdomadæ, seu dies 49. ad celebrandum festum Pentecostes. (n)

n Lev.

23.v.10

☉ 11.

Dies 21. Feria 5. Septima, & solemnis azymorum, & Cœtus, aut Collectæ dies. Septimo azymorum die celebrabatur etiam festum Cœtus, aut Collectæ: (o) *quatenus ea præstabantur, quæ ad expensas Divini cultus erant necessaria*: in quo etiam adunatio populi significabatur, & pax præstita in terra promissionis.

o Deut.

16.v.8.

JAR, SEU ZIUS, MENSIS II. DIERUM XXIX.

Mensis
II.

Dies 23. Feria 2. Festum Arcis Sion mundatæ à Simone Principe Machabæo. Anno 5. Demetrii Nicanoris, & 171. Imperii Græcorum, Simon Machabæus recepit Arcem Sion, incruentâ deditiōe factâ à Præfidiariis, eamque mundavit 23. die mensis secundi, cujus memoriam solemniter deinceps quotannis eodem die celebrari præcepit. (p) Fuit autem hæc Arx in hostium potestate annos 27. numeratis extremis, ab anno scilicet 145. regni Græcorum, usque ad annum 171. (q)

p 1.Ma.

13.v.51

☉ 52.

q 1.Ma.

1.v.21.

30. ☉

35.

SI-

Mensis
III.

SIVAN, MENSIS III. DIERUM XXX.

Dies 6. Sabbatum. Festum Pentecostes. Unico die, eoque 50, à die secundo azymorum numerando, celebrabatur festum Hebdomadarum, sive Pentecostes offerentibus singulis Israelitarum familiis ex nova messe triticea panes duos primitias Domino in gratiarum actionem ob eam messem, (r) & ob legem acceptam quinquagesimo die ab egressu de Ægypto.

r Lev.
23. à v.
15.1

Mensis
IV.
V.
VI.

TAMUZ, MENSIS IV. DIERUM XXIX.

AB, MENSIS V. DIERUM XXX.

ELUL, MENSIS VI. DIERUM XXIX.

Nulla sunt in his mensibus specialia Festa.

Mensis
VII.

TISRI, SEU ETHANIM, MENSIS VII.
DIERUM XXX.

Dies 1. Feria 1. Neomenia, & Festum Tubarum, sive clangoris. Ad recolendum beneficium erepti Isaaci à sacrificio, ariete supposito, (s) instituta est Tubarum solemnitas, in qua corneis tubis clangebatur. (t)

s Gen.
22. 23.
t Lev.

Dies 10. Feria 3. Festum Expiationis cum jejuniis, & mœrore. Occasione prævaricationis Israelitarum ob adoratum (u) vitulum, hæc solemnitas instituta est ad expiandas omnium

23.v.24
u Exod.
32. à v.
4.

If-

- x *Lev.* 16. v. 30. & *ad Heb.* 9. v. 7. y *Jud.* 20. v. 26. & *2. Re.* 1. v. 12. Israelitarum pravaricationes. (x) Indicitur hoc die animarum afflictio, sive jejunium, & abstinencia à voluptatibus. Hebræi semel solum ad vesperam reficiebantur cibo in jejunio. (y) Non aliud ordinarium jejunium præcepit Deus Hebræis. Quatuor illa jejunia, quæ memorat Zacharias c. 8. v. 19. sive à Deo, sive à Sinagoga, pro aliquo tempore instituta, ipse Dominus relaxavit. In festo Expiationis tam stricte præcipitur cessatio ad omni opere, quàm in Sabbato. (z) Non alio, quàm isto die, licebat ingressus in Sancta Sanctorum, sed soli Pontifici, & semel. (a) Septimus quisque annus, à divisione terræ Chanaanitidis à Josue factâ anno 7. sui regiminis, * numerandus, Hebræis erat Sabbaticus, & quinquagesimus quisque Jubilæus: atque hi ab ipso Expiationis festo inchoabantur. (b)
- b *Lev.* 25. Dies 15. Feria 1. Festum Scenopægiæ, aut Tabernaculorum. Hanc solemnitatem toto septiduo in tabernaculis agebant Israelitæ, eo in loco constructis, ubi Sanctuarium Domini exstebat: ex illis verò septem diebus, solus prior festus erat. (c)
- c *Lev.* 23. à v. 34. Dies 22. Feria 1. Festum Cætus, aut Collectæ. Expleto enim Tabernaculorum septiduo, specialis erat in Templi sumptus, pecuniarum collectio. (d)
- d *Ibid.* v. 36. Solemnitas ignis de Cælo dati quando Nehemias ædificato secundo Tem-

plo obtulit sacrificia. Non constat quo die hæc solemnitas ageretur : *interim verosimilius est aut in festo Scenopegia, aut circiter, celebrari consuevisse.* (e)

e 2. Ma.
1. v. 18.

Mensis
VIII.

BUL, SEU MARCHESVAN, MENSIS VIII.
DIERUM XXIX.

Nullum habet Festum speciale.

Mensis
IX.

CASLEU, MENSIS IX. DIERUM XXX.

Dies 25. Sabbatum. Solemnitas Encaniorum, sive Dedicationis Templi. Celebrabatur per octiduum, in morem festi Tabernaculorum, Dedicatio Templi, quæ facta est sub Juda Machabæo : sed soli primus, & octavus dies festi erant. (f)

f 1. Ma.
4. v. 59.
2. Mac.
10. à v.
5.

Mensis
X.
XI.

TEBETH, MENSIS X. DIERUM XXIX.
SABATH, MENSIS XI. DIERUM XXX.

Nulla sunt in his specialia Festa.

Mensis
XII.

ADAR, MENSIS XII. DIERUM XXIX.

Dies 13. Sabbatum. Festum ob eadem Nicanoris. Anno 151. regni Seleucidarum, cæso Nicanore, Demetrii Syriæ Regis Principe, ejusque exercitu superato, jussus est quotannis hic triumphus celebrari, (g) antiquato jejunio, quod eidem diei Mardocheus olim affixerat. (b)

g 1. Ma.
7. v. 1.
49.
2.
Ma. 15.
v. 36. &
37.
h Esth.
9. v. 31.
& 32.

Dies

Dies 14. & 15. Feria 1. & 2. Festum Hiphurim, sive Sortium. Ob funditus deletos Hebræorum hostes in regno Persarum, recordationem tanti beneficii quotannis geminato festo agendam, & Susis, & alibi, Esther, & Mardocheus divino consilio instituerunt (i)

i *Esther*
9. à v.
20.

Hæc omnia, non Ecclesiæ modo, sed & doctorum hominum iudicio subjecta esse etiam atque etiam volo.

*Vt. D. Thomas Guerau, Decan.
& Univ. Val. Rect.*

Menda, sic emenda.

Pag. 26. lin. 34. & 35. *Ideo ego fugi.* Ideo ego fugi.

Pag. 31. lin. 33. fulsum falsum.

Pag. 58. lin. 1. aliique aliisque.

Pag. 62. lin. 20. suas suos.

Pag. 47. lin. 1. *Babylon* *Babylon*

